

UDK 272-784(497.581.1Zadar)“16”(091)
272-526.1/.4(497.581.1Zadar)“16”
726-272.523.42(497.581.1Zadar)“16”

Izvorni znanstveni rad

Primljeno: 10. rujna 2019.

Prihvaćeno za objavljivanje: 3. ožujka 2020.

INVENTAR CRKVE SV. SILVESTRA U ZADRU KONCEM 17. STOLJEĆA

Zdenko DUNDOVIĆ, Zadar

U radu se analizira prijepis inventara crkve sv. Silvestra u Zadru sastavljen koncem 17. stoljeća, točnije 1694. godine, zajedno s popisom srebrnine iz 1690. godine. Crkva sv. Silvestra bila je sjedište istoimene bratovštine, koja vuče korijene iz početka 13. stoljeća. To je prva spomenuta bratovština flagelanata (bičevalaca) na području hrvatske obale, a ujedno jedna od najstarijih bratovština u Hrvatskoj. Prijepis inventara u crkvi sv. Silvestra otkriva unutrašnji prostor sjedišta bratovštine. Minuciozni opisi liturgijskog namještaja, posuđa i ruha otkrivaju raskoš crkvenog uređenja sakralnih objekata u Zadru. Uz to, osobitost prijepisa očituje se u činjenici da je popisivač osim šturog navođenja predmeta koji se nalaze u crkvi naznačio u koju se svrhu pojedini liturgijski predmet koristio pa je inventar izvršno vrelo za proučavanje religijskog života i liturgijske prakse u Zadru koncem 17. stoljeća. K tomu, inventar sadrži popis svih grobnica koje su se tada nalazile u crkvi, što pomaže razumijevanju sprovedne prakse u razmatranom razdoblju. Konačno, s obzirom na to da je bratovština sv. Silvestra djelovala kao dobrotvorna laička udruga pod titulom milosrđa, u radu će se povezati ta njezina odrednica s popisom inventara i ukazati na njezin socijalni i humani karakter u Zadru 17. stoljeća.

KLJUČNE RIJEČI: *bratovština sv. Silvestra, crkva sv. Silvestra, crkva sv. Tome, Zadar, 17. stoljeće.*

Uvod

Bratovština sv. Silvestra u Zadru u hrvatskoj historiografiji zauzima osobitu pozornost. O njoj je već podosta zapisano jer je ona bila prva flagelantska (bičevalačka) bratovština na području južne Hrvatske.¹ Bratovština sv. Silvestra započela je djelovati kao

¹ Vidi radove: Carlo Federico BIANCHI, *Zara Cristiana I*, Zadar, 2011., str. 493–494; Ante STRGAČIĆ, »Kada je zadarska bratovština flagelanata prešla iz crkve sv. Silvestra u crkvu sv. Tome Apostola«, *Vjesnik Staleškog društva katoličkih svećenika NRH*, god. 4, br. 1–4, 1957., str. 51–74; Vladislav CVITANOVIĆ, »Bratovštine grada Zadra«, *Zbornik Zadar*, Jakša RAVLIĆ (ur.), Zagreb, 1964, str. 457–470; Ivo PETRI-

flagelantska bratovština oko 1214. godine.² O nastanku pojma flagelanstva, ustanovi i razvitku flagelantskog pokreta i o bičevalačkim bratovštinama kao obliku srednjovjekovne pobožnosti izvrstan prikaz objavili su Zoran Ladić i Zrinka Novak.³ Flagelantska bratovština sv. Silvestra započela je djelovati u Zadru u istoimenoj crkvi, koja se nalazila u blizini Kopnenih vrata (*Porta terraferma*). Nakon što je crkva sv. Silvestra porušena bratovština se 1412. godine preselila u zapadni dio grada, u crkvu sv. Tome Apostola. Crkva se nalazila južno od samostanske crkve benediktinaca sv. Krševana, a dolaskom bratovštine u njezino okrilje promijenila je titular te se od 1412. godine naziva crkvom sv. Silvestra.⁴ Bianchi je ustvrdio da je postojala prije 10. stoljeća,⁵ ali su obavljena arheološka istraživanja potvrdila da je riječ o starokršćanskoj bazilici čije početke treba smjestiti u 5. stoljeće.⁶ Godine 1956. tijekom iskopa temelja za novogradnju u neposrednoj blizini nekadašnje crkve sv. Tome pronađena su dva veća kamena ulomka ukrašena reljefom s pleternim motivima. Ivo Petricioli uočio je da je riječ o dvjema stranama ciborija te je prionuo pomnoj analizi sačuvanih elemenata reljefa.⁷ Ponovno je isti autor o crkvi sv. Tome izvijestio 1963. godine.⁸ U narednim desetljećima, u suradnji s Pavušom Vežićem, Petricioli je pristupio temeljitom arheološkom ispitivanju prostora starokršćanske bazilike sv. Tome, a rezultati istraživanja objavljeni su 1975. godine.⁹ Zahvaljujući vrijednom doprinosu Petriciolija i Vežića znanstvena javnost dobila je uvid u cjelovitu sliku arhitektonskog prostora bazilike sv. Tome, odnosno sv. Silvestra. Tloris crkve koji je izradio P. Vežić i detaljni prikazi unutrašnjosti crkve u popisu inventara bratovštine sv. Silvestra iz 1694. godine pružaju mogućnost vjerne rekonstrukcije izgleda crkve sv. Silvestra koncem 17. stoljeća. Stoga je cilj rada prikazati izgled unutrašnjeg prostora crkve, s posebnim osvrtom na oltare, ukazati na liturgijsku praksu koja se u njoj odvijala i pojasniti neke specifične elemente duhovnosti bratovštine sv. Silvestra kroz popis inventara, s osobitim naglaskom na sprovednu praksu i dobrotvornost bratovštine prema siromasima u razmatranom razdoblju.

CIOLI, »Dvije matrikule bratovštine sv. Silvestra u Zadru«, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru. Razdio društvenih znanosti*, sv. 16, br. 7, Zadar, 1977., str. 145–156; Bojan GOJA, »Matrikula zadarske bratovštine sv. Silvestra u knjižnici Houghton (MS Typ 231) Sveučilišta Harvard«, *Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske*, br. 37/38, Zagreb, 2013., str. 211–215.

² O flagelantskim bratovštinama u dalmatinskim komunama vidi: Irena BENYOVSKY, »Bratovštine u srednjovjekovnim dalmatinskim gradovima«, *Croatica christiana periodica*, god. 22, br. 41, Zagreb, 1998., str. 139–140.

³ Zoran LADIĆ – Zrinka NOVAK, »Matrikula bratovštine bičevalaca sv. Kristofora u Rabu. Diplomatička i povijesna analiza s kritičkim prijepisom matrikule«, *Starine*, sv. 64, Zagreb, 2012., str. 61–66.

⁴ Vidi: C. F. BIANCHI, *Zara Cristiana I*, str. 493; A. STRGACIĆ, »Kada je zadarska bratovština«, str. 56; I. PETRICIOLI, »Dvije matrikule«, str. 145.

⁵ C. F. BIANCHI, *Zara Cristiana I*, str. 428.

⁶ Ante UGLEŠIĆ, *Ranokršćanska arhitektura na području današnje Zadarske nadbiskupije*, Zadar, 2002., str. 20.

⁷ Ivo PETRICIOLI, »Ciborij iz zadarske crkve sv. Tome«, *Starohrvatska povijest*, god. 3, br. 11, Split, 1981., str. 163–164.

⁸ Ivo PETRICIOLI, »Jedan nepoznati arhitektonski spomenik u Zadru«, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru. Radovi historije, arheologije i historije umjetnosti*, god. 4, br. 2, Zadar, 1963., str. 59–70.

⁹ Ivo PETRICIOLI – Pavuša VEŽIĆ, »Izveštaj o istraživanju i konzervaciji ostataka bazilike sv. Tome u Zadru«, *Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske*, br. 1, Zagreb, 1975., str. 101–110.

1. Analiza popisa inventara crkve sv. Silvestra u Zadru iz 1694. godine

U Državnom arhivu u Zadru, u fondu *Bratovštine u Dalmaciji*, pohranjena je jedna kutija spisa koji se odnose na bratovštinu sv. Silvestra u Zadru.¹⁰ Dio toga fonda čini knjiga inventara pod naslovom *Inventario generale di tutti li beni mobili e stabili presenti e futuri della Scola di 25 Governatori di San Silvestro*.¹¹ O djelovanju bratovštine sačuvano je nešto spisa u Znanstvenoj knjižnici u Zadru, na što je ukazao I. Petricioli.¹² Na popis inventara koji se ovdje razmatra upozorio je Bojan Goja u radu o zadarskom zlataru Stefanu Piazzzi.¹³ Upravo je Stefano Piazza 1690. godine sastavio inventar srebrnine u posjedu bratovštine sv. Silvestra u svojstvu gastalda prigodom predaje službe Franji Mikelji (*Francesco Micheglia*).¹⁴ Popis inventara bratovštine sv. Silvestra u istoimenoj crkvi razdijeljen je na četiri velika dijela. U prvom dijelu popisana je crkvena srebrnina iz 1690. godine (f. 121 – f. 123). Sveukupno je bratovština posjedovala 964 unce, 30 kvarti i 185 karata srebra, što iznosi oko 29 kg srebra prema tadašnjim mjernim jedinicama za težinu srebra.¹⁵ Prema popisu inventara crkve sv. Silvestra iz 1694. godine bratovština je srebro popisivala prema njegovu prostornom smještaju. Popisana je srebrnina u svetištu relikvije na velikom oltaru, srebrnina izložena iznad vrata sakristije, srebrnina iznad raspela nad velikim oltarom, srebrnina na oltaru Blažene Djevice Marije i srebrnina koju je čuvao gastald u svojoj kući.¹⁶ Drugi dio popisa inventara obuhvaća liturgijsko ruho u vlasništvu bratovštine, odnosno crkve (f. 123 – f. 124), iako se ponešto liturgijskog ruha navodi u dijelu opisa crkvenih prostorija, a osobito u posjedu bratovštinskih kapelana. Treći dio popisa inventara odnosi se na crkveni namještaj i ostale predmete koji su se koristili u liturgiji, a osobito u sprovodnim obredima (f. 124 – f. 133.) Konačno, četvrti, ujedno i najopširniji dio popisa inventara odnosi se na opis unutrašnjosti crkve, oltara, bratovštinske dvorane i ostalih pomoćnih prostorija vezanih uz crkvu (f. 134 – f. 143).

Osobito je vrijedan popis svih grobnica koje su se koncem 17. stoljeća nalazile u crkvi sv. Silvestra. Iako popis grobnica službeno nije bio sastavni dio inventara iz 1694. godine, nego je naknadno upisan u knjigu inventara, on je izvanredno povijesno vrelo za razumijevanje sprovedne prakse i rekonstrukciju izgleda grobnica unutar zadarskih crkava koncem 17. stoljeća. Nije zapisano tko je autor popisa inventara iz 1694. godine. Osobitost popisa inventara bratovštine sv. Silvestra iz 1694. godine očituje se u minucioznom pristupu popisivača u opisu liturgijskog ruha, predmeta i izgleda crkve. O detaljnosti opisa najzornije svjedoči činjenica da je popisivač smatrao potrebnim u popis inventara uvrstiti crkvenu

¹⁰ Državni arhiv u Zadru (dalj: HR-DAZD), fond 335, Bratovštine u Dalmaciji, *Bratovština sv. Silvestra*, br. 179, (dalje: *Bratovština sv. Silvestra*).

¹¹ HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6.

¹² Spisi su pohranjeni pod signaturama: Ms. 507 (20993), Ms. 89 (11094), Ms. 337 (15306), fasc. III. I. PETRICIOLI, »Dvije matrikule,« str. 146, bilj. 5.

¹³ Bojan GOJA, »Novi podaci o zlataru Stefanu Piazzzi«, *Ars Adriatica*, br. 1, Zadar, 2011., str. 155, bilj. 25.

¹⁴ HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 118.

¹⁵ Mjere za težinu srebra dijelile su se na libre, unce, kvarte, karate i grane. Jedna libra srebra iznosila je 357,748 g, 1 unca 29,812248 g, 1 kvarta 7,453062 g, 1 karat 0,207030 g i 1 grano 0,051557 g. Marija ZANINOVIC-RUMORA, »Zadarske i šibenske mjere za težinu kroz stoljeća«, *Radovi Zavoda za povijesnu znanost HAZU u Zadru*, sv. 40, Zadar, 1998., str. 166.

¹⁶ HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 121–123.

metlu i lopatu za smeće (*una scouacera di albeo con la sua scopa*).¹⁷ K tomu, popisivač iz 17. stoljeća smatrao je shodnim uz mnoge liturgijske predmete opisati i njihovu svrhu. Time je pridonio boljem razumijevanju liturgijske prakse svoga vremena. U svakom slučaju, detaljnost i savjesnost popisivača u opisu pokretne i nepokretne imovine crkve sv. Silvestra, odnosno njezine bratovštine omogućuje vjeran vizualni prikaz unutrašnjosti crkve koncem 17. stoljeća.

2. Srebrnina bratovštine sv. Silvestra

Ivo Petricioli naveo je srebrninu u posjedu bratovštine prema zapisima u njezinoj matrikuli, a podaci koje je iznio mogu poslužiti za usporedbu ekonomskog stanja bratovštine u 15. i koncem 17. stoljeća. Najvažniji relikvijar bratovštine bila je srebrna pozlačena bista, koja je izrađena 1367. godine. Petricioli je naveo da je »zadarski plemić Kolan Benja u ime bratovštine predao kotorskim zlatarima Melši i Radoslavu 40 unci kvalitetnog srebra da istoj bratovštini učine jednu srebrnu glavu u čast i za poštovanje sv. Silvestra«. Prvotno je na relikvijaru svečeve glave stajala mitra, koja je 1402. godine prerađena u tijaru.¹⁸ U nizu *Umjetnička baština Zadarske nadbiskupije* relikvijar glave sv. Silvestra stručno su opisali Nikola Jakšić i Radoslav Tomić.¹⁹ Danas je relikvijar pohranjen u Stalnoj izložbi crkvene umjetnosti (SICU) uz samostan benediktinki sv. Marije u Zadru.

Na popisu inventara bratovštine iz 1690. godine relikvijar je uredno zaveden, kao i pripadajuća mu tijara. Prema zapisu zlatara Stefana Piazze iz 1690. godine relikvijar glave sv. Silvestra težio je 81 uncu i 2 kvarte. Tijara je težila 13 unci, 2 kvarte i 18 karata.²⁰ Na popisu inventara iz 1694. godine nije navedena težina pojedinih srebrnih predmeta u crkvi sv. Silvestra, a za relikvijaru glave stoji zapisano: »Una testa di San Siluestro con mezzo Busto d'argiento indorata col suo Triregno in testa pur d'argiento dorato con la reliquia dentro.«²¹ Usporedi li se popis inventara iz 1694. godine s popisom koji je objavio I. Petricioli, razvidno je da je u ekonomskom smislu bratovština sv. Silvestra bolje stajala u 15. stoljeću negoli koncem 17. stoljeća. Primjerice, u inventaru iz 1414. godine bratovština je navela deset pozlaćenih srebrnih kaleža,²² dok ih je 1694. godine posjedovala samo tri, od čega su dva bili jednostavne izrade (»due altri calici d'argiento schietti«), a jedan bogatije ukrašen (»un calice d'argiento con li suoi piedi lauorati«).²³ Petricioli je za 1414. godinu naveo da je bratovština posjedovala dva srebrna relikvijara u obliku ruke.²⁴ Na popisu iz 1694. godine zaveden je samo jedan srebrni relikvijar u obliku ruke, dok se za drugi navodi da je bio izrađen od pozlaćenog bakra, a resila su ga dva srebrna križa (»un Brazo d'argiento

¹⁷ HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 126.

¹⁸ I. PETRICIOLI, »Dvije matrikule«, str. 148.

¹⁹ Nikola JAKŠIĆ – Radoslav TOMIĆ, *Umjetnička baština Zadarske nadbiskupije. Zlatarstvo*, Nikola JAKŠIĆ (prirednik), Zadar, 2004., str. 88–91.

²⁰ *La Corona grande che sta sopra la testa di San Siluestro papa pesa onzie 13 quarti 2 karati 18*. HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 118.

²¹ HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 121.

²² I. PETRICIOLI, »Dvije matrikule«, str. 149.

²³ HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 122.

²⁴ I. PETRICIOLI, »Dvije matrikule«, str. 149.

dorato con la sua reliquia dentro et l'altro di rame dorato con reliquia dentro con doi crose d'argiento»). Uz te kaleže, bratovština je posjedovala još četiri srebrna relikvijara s kristalnim staklom u formi pokaznice (*ostensorio*), jedan srebrni relikvijar s postoljem izrađenim od srebra, jednu staklenu ampulu s relikvijom, optočenu srebrom, s pripadajućim stalkom, a spomenut je veliki crveni kamen optočen pozlaćenim srebrom na vrhu kojeg je stajao križić (»una pietra grande rossa legata in argiento dorata con la sua crocetta di sopra«).²⁵ S obzirom na to da taj predmet nije zaveden na popisu srebrnine iz 1690. godine, vjerojatno je oporučno ostavljen bratovštini ili darovan crkvi u vidu zavjeta. Svi ostali predmeti za liturgijsku uporabu bili su uglavnom izrađeni od srebra: pokaznice, ampulice, kadilo, lađica za tamjan, posuda za blagoslovljenu vodu, svijećnjaci i slično. Tek se navodi manji broj liturgijskih predmeta izrađenih od bakra poput, primjerice, dvaju bakrenih malih pločica (*pace*),²⁶ koje su se nosile tijekom prikupljanja milostinje po selima zadarskoga okruženja. Vrijednije srebrne predmete poput velike srebrne svjetiljke (»una lanpada grande d'argiento«), velikoga srebrnog križa obostrano ukrašenog reljefnim figurama i cvjetnim motivima (»una Croce grande d'argiento tutta lauorata con figure, e fiorami d'argiento da una parte, e dal altra«), kao i matrikulu bratovštine prekrivenu baršunom, čije su vanjske korice bile okovane pozlaćenim srebrom s utisnutom srebrnim reljefima sv. Marka s jedne i likom sv. Silvestra s druge strane, čuvao je gastald bratovštine u svojoj kući.²⁷ Moguće je da je riječ o matrikuli koja je nekad bila pohranjena u biblioteci obitelji Filippi, a kojoj se danas zametnuo trag.²⁸

3. Liturgijsko ruho u crkvi sv. Silvestra

Prijepis paramenta i tkanina koje su se rabile za izradu liturgijskog ruha u crkvi sv. Silvestra stručno je obradila i objavila Silvija Banić u doktorskoj disertaciji.²⁹ S obzirom na izvrstan i sustavan posao koji je autorica obavila, ovdje će se podastrijeti tek osnovni podatci o liturgijskom ruhu u crkvi sv. Silvestra koncem 17. stoljeća. Crkva je 1694. godine posjedovala 5 pluvijala i 19 misnica, dio kojih se koristio u svečanim misnim slavljinama, a dio je služio za svakodnevnu uporabu. Autorica je upozorila na količinu, raznolikost i vrijednost pokretnina koje je bratovština sv. Silvestra posjedovala u drugoj polovini 17. stoljeća.³⁰ S. Banić je usporedbom popisa inventara iz 1694. godine s onim iz 1674. godine zaključila da je na popisu iz 1694. godine zabilježeno više predmeta od tekstila negoli dvadeset godina prije.³¹ Za izradu liturgijskog ruha rabili su se fini materijali, uz obilnu uporabu srebrnih ornamenata te zlatnih niti, a obrubi su bili načinjeni od zlatnih borti

²⁵ HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 121.

²⁶ Pojam *pace* označava malu pločicu redovito ukrašenu sakralnim prikazom, koja se izlagala na poljubac vjericima. Vidi URL: <http://www.newadvent.org/cathen/11594b.htm> (posjet ostvaren: 21. kolovoza 2019.).

²⁷ *Una Matricola coperta di Veludo tutta lamata d'argiento dorato da una parte l'inpronto di San Marco, e dal altra l'Effigie di San Siluestro pure d'argiento dorata*. HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 123.

²⁸ Usp. I. PETRICIOLI, »Dvije matrikule«, str. 151.

²⁹ Silvija BANIĆ, *Ranonovoyjekovne tkanine s uzorkom na liturgijskim predmetima Zadarske nadbiskupije*, sv. 1 (doktorska disertacija), Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, 2016., 463–469.

³⁰ *Isto*, str. 268–270.

³¹ *Isto*, str. 269.

(*galon d'oro*).³² Pluvijali i misnice najčešće su bili izrađeni od damasta (*damasco*)³³, a od ostalih materijala spomenute su tkanine poput satena i carze (*raso, sarza*)³⁴, zatim *cendal*³⁵ i *ormesin*³⁶. Mahom je bila riječ o novom liturgijskom ruhu, što svjedoči da je bratovština mamo vodila brigu o dostojanstvu liturgijske službe.³⁷ Osim liturgijskog ruha, bratovština je posjedovala veliki broj tkanina za prigodno ukrašavanje crkve i oltara, što je opsežno razradila S. Banić u doktorskoj disertaciji.³⁸ Iznimno bogata i raznovrsna kolekcija liturgijskog ruha u posjedu bratovštine, odnosno crkve sv. Silvestra, koja je bila izrađena od kvalitetnih tkanina, svjedočanstvo je stabilnoga ekonomskog stanja bratovštine i pomne brige o dostojanstvu liturgijskih čina u zadarskim crkvama u razmatranom razdoblju.

4. Liturgijski namještaj u crkvi

Liturgijsko ruho i ostali predmeti bratovštine sv. Silvestra pohranjivali su se u bogato ukrašenim drvenim ormarima. S desne i lijeve strane velikog oltara nalazila su se dva ormara koja su služila za odlaganje uglavnom liturgijskog ruha za oltar (desni ormar) i veliku kolekciju raznoraznih prekrivača, tepisona, pokrova, jastuka za sjedenje i slične crkvene tapiserije koja je služila za ukrašavanje crkve.³⁹ Na drvenom ormaru iza glavnog oltara odlagale su se bratovštinske tunike, koje su rabili degani za vrijeme obavljanja svetih službi u crkvi. Na istom mjestu stajalo je pomično stubište za sedam gazišta, koje je služilo za otvaranje svetišta (*santuario*) na glavnom oltaru. Iza glavnog oltara nalazila se drvena škrinja bez poklopca, a služila je za pohranu raznih kutija.⁴⁰ U sakristiji se nalazio velik ormar u kojem je bila pohranjena manja škrinja bez poklopca za odlaganje raznih ukrasa od lažnog srebra (*ori canatarini*). Na ormaru je stajala još jedna slična škrinja u koju se se odlagale crkvene viseće svjetiljke od stakla (*cisindell di uetro*) i ostakljeni dijelovi za crkvene svjetiljke. Uskrсна svijeća (*cirio*) odlagala se u zasebnu duguljastu škrinju u sakristiji.⁴¹ Tijekom vazmenog vremena uskrсна svijeća bila je postavljena u crkvi na željeznom stalku s drvenim prihvatom.⁴² U sakristiji je stajalo malo svećeničko klecalo, koje je služilo za pristupne molitve uoči misnog slavlja, zajedno s dvjema kanonskim tablicama

³² Usp. *Isto*, str. 184–187.

³³ O uporabi damasta pri izradi liturgijskoga ruha vidi: Silvija BANIĆ, »Damast i vez iz druge polovine 15. stoljeća na misnom ornatu u Franjevačkom samostanu u Hvaru«, *Ars Adriatica*, br. 1, Zadar, 2011. str. 117–132.

³⁴ *Sarza* ili *carza* lagana je vunena tkanina (franc. *sarge*, tal. *sargia*). Dinka ALAUPOVIĆ-GJELDUM, »O tradicijskoj nošnji driškog kraja«, *Ethnologica Dalmatica*, god. 3, br. 1, Split, 1994., str. 25.

³⁵ *Cendal* je povijesni naziv za laganu tkaninu tkanu u konstrukciji tafta, a koja je bila u širokoj upotrebi već od 9. stoljeća. Niti osnove i potke su najčešće bile od sirove svile, a iako su se *cendali* mogli naći u svim bojama, ipak su se ponajviše bojali u crveno. Od te se tkanine podjednako krojila svjetovna odjeća i misno ruho. S. BANIĆ, *Ranonovjekovne tkanine*, str. 41, bilj. 115.

³⁶ *Ermisino, ormesino* ili *ormesin* je vrsta podatne, sjajne i lagane – gotovo transparentne – tkanine čiji naziv potječe od imena grada Hormuza na istoimenom otoku u Perzijskom zaljevu, a iz kojeg se prvo uvozila u Europu. *Isto*, str. 63, bilj. 186.

³⁷ Primjerice, 1703. godine bratovština je kupila »una pianeta nuova di ferandina bianca fodrata con tella verde con sua stola e manipolo«. HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 143.

³⁸ Vidi: S. BANIĆ, *Ranonovjekovne tkanine*, str. 184–193.

³⁹ HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 123–126.

⁴⁰ *Isto*, fol. 143.

⁴¹ *Isto*, fol. 143.

⁴² *Un Brazo di legnio con il suo fero serue per il Cirio*. HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 127.

s pristupnim molitvama (*cartelle*).⁴³ Liturgijsko ruho za misnika i oprema za kaleže bilo je odloženo u ormaru s trima ladicama.⁴⁴ Najveći ormar u sakristiji služio je za odlaganje antependija,⁴⁵ oltarnih pokrova, svećeničkih albi i slično. Na popisu iz 1694. godine navedeno je dvanaest novijih antependija raznih boja sukladno odmicanju liturgijske godine, šest starih antependija raznih boja koji su svakodnevno stajali pred oltarom i pet starih antependija od crne tkanine.⁴⁶ U istom ormaru bio je pohranjen željezni otisak za pravljenje hostija, a saznaje se da su o tom poslu bili zaduženi klerici (pripravnici za svećeništvo).⁴⁷ Unutar sakristije stajale su tri zasebne klupe (*banchetto*), dvije za sakristana i kapelane crkve.⁴⁸ Bratovština sv. Silvestra birala je tri kapelana i dva đakona za vjerske obrede. Glavni kapelan bratovštine (*Capellano Maggiore*) imao je u sakristiji zaseban ormarić. Popis liturgijskih knjiga u tom ormariću potvrđuje da su kapelani čitali evanđelje i poslanicu na hrvatskom jeziku, na kojem su i ispovijedali.⁴⁹ Međutim, u crkvi se slavila i staroslavenska liturgija. Razvidno je to iz upisa liturgijskih knjiga na hrvatskom jeziku. Na popisu se tako nalaze: stari evanđelistar na hrvatskom jeziku (*un Vangelistario ilirico uechio*), knjiga za korizmu na hrvatskom jeziku (*un libro ilirico per la quadragesima*) i hrvatska misa u čast sv. Šimuna (*una Messa Ilirica di San Simeone*).⁵⁰ Svećani veliki misal bio je nov, u cijelosti pozlaćen, ukrašen bakrenim i srebrnim aplikacijama. Uz taj misal, crkva je raspolagala četirima starim i jednim novim misalom ukrašenima bakrenim aplikacijama. Šest manjih misala za sprovodne mise bilo je zelene boje (*Messaletti da morto uerdi*), od čega su dva bila nova.⁵¹ Osim knjiga za liturgijsku uporabu, bratovština je raspolagala i dvama životopisima svetaca na hrvatskom jeziku. Prvi je opisivao život sv. Silvestra, nebeskog zaštitnika bratovštine, a drugi život sv. Lucije.⁵² Zasigurno su životopisi služili njegovanju kulta svetaca zaštitnika bratovštine. Od ostalih knjiga u sakristiji bio je pohranjen antifonarij, gradual te dva psaltira, jedan stariji i jedan novi. U sakristiji je bila izvješena slika s prikazom triju Marija podno križa iznad koje je stajao antikni reljefni križ.⁵³

Razmjerno velik dio predmeta rabio se za ukrašavanje crkve u svećanim prigodama (*addobbo*),⁵⁴ što je bila praksa i u ostalim gradskim crkvama.⁵⁵ Crkva je posjedovala šest stolaca – faldistorija (*faldistri*) – koji su se tijekom svećanih misnih slavlja ukrašavali

⁴³ HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 127.

⁴⁴ *Isto*, fol. 128.

⁴⁵ *Antependij* (lat. *pallium*, *vestis altaris*) ukrasni je i redovito pomični pravokutni predmet koji prekriva prednju stranu stipesa oltara. Antependiji su najčešće bili načinjeni od skupocjenijih tkanina. S. BANIĆ, *Ranonovojekovne tkanine*, str. 191–192. Vidi: S. BANIĆ, »Zadarski gotički vezeni antependij u Budimpešti«, *Ars Adriatica*, br. 4, Zadar, 2014., str. 75–94.

⁴⁶ HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 30–31.

⁴⁷ *Un fero per far ostie sta dalli Chierici*. HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 131.

⁴⁸ HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 131–132.

⁴⁹ I. PETRICIOLI, »Dvije matrikule«, str. 147.

⁵⁰ HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 133.

⁵¹ *Isto*, fol. 127.

⁵² *Isto*, fol. 133.

⁵³ *Isto*, fol. 127.

⁵⁴ Usp. S. BANIĆ, *Ranonovojekovne tkanine*, str. 269.

⁵⁵ Primjerice, bratovština Gospe od Snijega u crkvi sv. Mihovila o tom je poslu plaćala posebnoga *addobbadora*. Arhiv Zadarske nadbiskupije (dalje: HR-AZDN), fond 13, Bratovština Blažene Djevice Marije od Snijega u Zadru, *Libro delle Ballotazionj*, fol. 39v, 42r.

draperijom od svile (*sguarazon*). Čini se da se za izradu tih sjedalica rabila orahovina, kao i za škrinje (»una carega pretina di nogera; una cassa di noghera«)⁵⁶, što je razumljivo jer se to skupocjeno drvo obilno rabilo za izradu osobito izrezbarenog namještaja tijekom renesanse i baroka.⁵⁷ O važnosti upravnog tijela bratovštine najzornije svjedoči podatak da su gastald i prokuratori tijekom svečanih misnih slavlja sjedili na koru, a mjesta su im bila označena pozlaćenim kožnim prostirkama (»due peci di coridoro«).⁵⁸ Vjernicima je za sjedenje bilo na raspolaganju devet novih klupa.⁵⁹ Crkva je posjedovala dvanaest drvenih i posrebrnih vaza s cvijećem, tri zemljane vaze i šest manjih drvenih oslikanih vaza s bakrenim lončićima s cvijećem.⁶⁰

5. Opis oltara i unutrašnjosti crkve

U knjizi inventara bratovštine sv. Silvestra 1694. godine detaljno su opisani oltari i unutrašnjost crkve. U Arhivu Zadarske nadbiskupije pohranjena je tek jedna kanonska vizitacija gradskih crkava u Zadru iz druge polovine 17. stoljeća, a obavio ju je 1675. godine zadarski nadbiskup Ivan Evanđelista Parzaghi (1669. – 1688.).⁶¹ U izvješću nadbiskupa Parzaghija zapisano je da se crkva »nekoć zvala sv. Tome, a sada sv. Silvestra i sv. Križa, prema istoimenoj bratovštini«⁶². Nadbiskup Parzaghi vizitirao je u crkvi sljedeće oltare: glavni oltar, oltar sv. Križa, oltar Svih Svetih, oltar Uskrsnuća ili sv. Ivana Krstitelja, oltar sv. Fabijana i Sebastijana, oltar Uznesenja Blažene Djevice Marije i oltar sv. Lucije.⁶³ Nadbiskup je vizitirao unutrašnjost crkve, pokrajnje lađe (*nauibus lateralibus*) te odredio da se u dogledno vrijeme obnove.⁶⁴ Jednako je odredio za oltarnu ikonu na oltaru Uskrsnuća, odnosno sv. Ivana Krstitelja (*icona altaris Resurrectionis, alias S. Baptistae*).⁶⁵ Izvješće nadbiskupa Parzaghija uglavnom se slaže s opisom oltara iz 1694. godine.

Popis inventara crkve sv. Silvestra iz 1694. godine nudi detaljan opis unutrašnjosti crkve kao i oltara koji su u njoj nalazili. U crkvi je bilo sveukupno devet oltara, od kojih jedan manji (*altaretto*). S obzirom na detaljni opis crkvenog prostora koncem 17. stoljeća, gotovo je moguće u cijelosti rekonstruirati tadašnji izgled njezine unutrašnjosti, što bi ruka vještog crtača s lakoćom mogla učiniti.

⁵⁶ HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 128, 140.

⁵⁷ Usp. Danica BOŽIĆ-BUŽANČIĆ, »Interijer kuće u Splitu u 17. vijeku«, *Izdanje historijskog arhiva Split*, Split, 1965, str. 115; Nevenka BEZIĆ-BOŽANČIĆ, »Utjecaj susjedne obale na kulturu življenja u Dalmaciji u 17. i 18. stoljeću«, *Umjetnički dodiri dviju jadranskih obala u 17. i 18. stoljeću*, Vladimir MARKOVIĆ – Ivana PRIJATELJ PAVIČIĆ (ur.), Split, 2007., str. 123.

⁵⁸ HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 125. Moda oblaganja stambenih prostora i namještaja kožom pristigla je u Dalmaciju iz Venecije. Danica BOŽIĆ-BUŽANČIĆ, »O kožarskom zanatu u Splitu u XVIII. i početkom XIX. st.«, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, god. 21, br. 1, 1980., str. 622–624; D. BOŽIĆ-BUŽANČIĆ, *Privatni i društveni život Splita u osamnaestom stoljeću*, Zagreb, 1982., str. 27–29.

⁵⁹ HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 140.

⁶⁰ *Isto*, fol. 125.

⁶¹ HR-AZDN-16/6, Kanonske vizitacije 1583./1946. (dalje: KV), *Ivan Evanđelist Parzaghi 1675.*, kut. 2.

⁶² Naime, u crkvu sv. Silvestra premjestila se, prema Bianchiju, bratovština sv. Križa iz crkve sv. Stjepana 1458. godine pa se po njoj crkva nazivala i crkvom sv. Križa. Usp. C. F. BIANCHI, *Zara Cristiana I*, str. 428.

⁶³ HR-AZDN-16/6, KV, *Ivan Evanđelist Parzaghi 1675.*, kut. 2, fol. 53.

⁶⁴ *Isto*, fol. 54.

⁶⁵ HR-AZDN-16/6, KV, *Ivan Evanđelist Parzaghi 1675.*, kut. 2, fol. 55.

Glavni oltar bio je natkriven ciborijem. Rekonstrukciju ciborija ponudio je I. Petricioli, koji je iz nekoliko malih ulomaka ustanovio da pripadaju dvjema stranama ciborija, a na dva rubna friza luka ustanovio je različite pleterne motive i ostatke životinjskih likova.⁶⁶ Popisivač inventara naveo je da su »izrezbarene figure na ciboriju bile pozlaćene«. Nad oltarnom menzom stajala je drvena izrezbarena oltarna pala s reljefnim prikazom svetaca u pozlati. Ispod pale stajala je mramorna teka (*santuario*) za relikvije, koja je iznutra bila obložena satenom grimizne boje (*raso cremese*), a unutar teke su bile položene relikvije sv. Silvestra. Tekla je s prednje strane bila zatvorena kristalnim staklom, a zatvarala se dvjema vratnicama oslikanima povijesnim prikazima života sv. Silvestra, koje su bile obrubljene pozlaćenim i izrezbarenim okvirom.⁶⁷ Oltar je bio prekriven navoštenim platnom (*tella incerata*) na kojem je stajalo oslikano drveno povišenje (*scalino*), a na njemu šest modernih svijećnjaka od mesinga (*otton*) te još dva manja svijećnjaka od istog materijala. Po sredini drvenog povišenja stajalo je izrezbareno i pozlaćeno postolje s križem s pripadajućom kanonskom tablicom (*cartella*), koja je bila izrezbarena i pozlaćena. Na oltaru su se nalazila dva zelena jastuka od tkanine *brocatellea* (*brocadel*), koja su služila za postavljanje misala.⁶⁸ Iznad oltarnika stajao je zeleni oltarni pokrov, što je navedeno i za ostale oltare u crkvi. Iznad glavnog oltara stajalo je staro raspelo (*Crocefisso Anticho*) pored kojeg je bio reljefni prikaz anđela koji je služio kao držač svijećnjaka, a sa strana su stajali izrezbareni i pozlaćeni grbovi (*arma*) zadarskog nadbiskupa i mletačkoga generalnog providura. Iznad križa stajale su dvije stare pozlaćene slike s prikazom Blažene Djevice i poduža željezna šipka (*bachetta*) s metalnim prstenima, koji su služili za prihvat platna kojim se pokrivalo raspelo. Iznad ciborija stajao je manji izrezbareni i pozlaćeni otisnuti grb pok. Francesca Panighetta. Francesco Panighetto bio je ugledni zadarski trgovac,⁶⁹ moguće član i dobročinitelj bratovštine. Tim više što su u inventaru navedena dva ukrasa za vrata od pozlaćene kože s njegovim grbom smještena u ormaru velikog oltara.⁷⁰ Konačno, ispred glavnog oltara bile su izvještene tri perforirane mesingane svjetiljke, jedna veća, a dvije manje.⁷¹

Desno od glavnog oltara bio je smješten oltar Presvetog Križa. Križ je izveden tehnikom reljefa, a ponad Kristove glave nalazila se mala srebrna kruna. Na oltaru je bio položen kovčeg (*arca*) s mrtvim Kristom, zatvoren kristalnim staklom, s pokrovom od cendala (*tindinelle di cendal latesine*). Na oltaru su bila četiri svijećnjaka od mesinga, misna tablica (*secreta*) s pozlaćenim okvirom i misna tablica (*In principio*) s crnim okvirom te

⁶⁶ I. PETRICIOLI, »Ciborij iz zadarske crkve sv. Tome«, str. 163.

⁶⁷ O teki je izvijestio nadbiskup Parzaghi: »...accessit ad Altare Maius, in quo constructum est Sanctuarium ex marmore et speculacibus in quo asseruant Sacrae Reliquiae«. HR-AZDN-16/6, KV, *Ivan Evandelist Parzaghi 1675.*, kut. 2, fol. 53.

⁶⁸ Na oltar su se običavali postavljati jastuci za misal, a njihova je svrha bila očuvanje dragocjenih knjiga, odnosno uveza kao i njihovo približavanje svećeniku, zbog lakšeg čitanja teksta. S. BANIĆ, *Ranonovovjekovne tkanine*, str. 190.

⁶⁹ Usp. Lovorka ČORALIĆ, »Zadarski kapetan XVII. stoljeća – Ulcinjanin Dominik Katić«, *Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU*, god. 22, Zagreb, 2004., str. 217.

⁷⁰ *Due portiere di Coridoro con l'arma panighetta sopra*. HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 125.

⁷¹ HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 134.

stalak za misal (*letuario*).⁷² Iznad oltarnika stajao je zeleni oltarni pokrov, a ispred oltara perforirana svjetiljka od mesinga.

Na istoj strani slijedio je oltar Svih Svetih, a na njemu je bio kip sv. Antuna Padovanskog s pozlaćenim postoljem ispod kojeg se nalazilo drveno pozlaćeno i oslikano uzvišenje (*scalinio*) s vratašcima s bravom i ključem na kojem se izlagalo Presveto. S obje strane oltara stajao je po jedan reljefni prikaz anđela te četiri svijećnjaka od mesinga s križem od istog materijala te kanonske tablice i stalak za misal.⁷³

Slijedio je oltar sv. Ivana Krstitelja na kojemu je bio kip sv. Antuna Opata. Na oltaru su bila dva svijećnjaka i križ od mesinga kao i stalak za misal. Kanonske tablice bile su uokvirene pozlaćenim i posrebranim gipsom (*stucco*). Pred oltarom je bila izvješena perforirana svjetiljka od mesinga te drveno oltarno podnožje (*pradella*).

U dnu desne lađe crkve bila je smještena velika ispovjedaonica podijeljena u tri odjeljka označena križem, a ispred ispovjedaonice stajala je drvena kolonada, koja je služila kao prepreka penitentima da se previše ne približe ispovjedaonici dok je u njoj trajala ispovijed.

S iste strane, ispod orgulja, stajala je slika Bogorodice s Djetetom iznad čijih glava su stajale dvije male srebrne krune. Sliku je osvjetljavala mala bakrena svjetiljka, a ispred slike nalazilo se oslikano klecalo (*banchetto dipinto*).⁷⁴

S lijeve strane glavnog oltara bio je oltar u čast sv. Lucije, iznad čije glave je povremeno stajala srebrna kruna. Oltar je bio opremljen kanonskim tablicama i svjetiljkom. Očito je bila riječ o kapeli u kojoj je stajao križ na crnom štapu i s crnim nosačima svijeća, koji su se rabili tijekom sprovednih obreda. Zasigurno su pored oltara bila sporedna ulaza vrata jer je spomenuta posuda za blagoslovljenu vodu (*pozo*) u čijoj je blizini stajala pomična ispovjedaonica s klecalom. Uz zaštitnika bratovštine sv. Silvestra, koncem 17. stoljeća bratovština je gajila pobožnost prema sv. Luciji čiji je oltar stajao u zasebnoj kapeli.⁷⁵ Slika sv. Lucije u crkvi sv. Silvestra smatrala se čudotvornom zbog čega su 25-orica upravitelja bratovštine bila nakanila 1674. godine izgraditi kapelu u njezinu čast jugoistočno od crkve na mjestu gdje se nalazila manja deruta kućica naslonjena na crkvu u dvorištu obitelji Galelli, što se zbog prijepora sa Zadarskim kaptolom i drugim najamnicima obitelji Galelli u konačnici nije ostvarilo.⁷⁶

⁷² Latinske kanonske tablice obično su stajale u ukrašenim metalnih ili drvenim okvirima na tri mjesta oltara (sredina, lijevo i desno), bile su tiskane najljepšim slovima te često uokvirene vinjetama i drugim tiskarskim ukrasima. Središnja tablica sadržavala je Slavu, Vjerovanje, molitve za prikazanje i riječi pretvorbe. Lijeva tablica (*in cornu Evangelii*) sadržavala je posljednje misno evanđelje (*In principio*, Iv 1), a desna (*in cornu epistolae*) molitve pri miješanju vode i vina i molitve pri pranju ruku. Svrha im je bila olakšati svećeniku čitanje dijelova mise koji su se nalazili u misalu bez njegova otvaranja. Usp. Tihana MRŠIĆ, »Vitezovičeva kanonska tablica (*Sacrum convivium*) iz 1697. i glagoljaši«, *Slovo*, br. 39–40, Zagreb, 1990., str. 155.

⁷³ HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 135.

⁷⁴ *Isto*, fol. 136.

⁷⁵ *Isto*, fol. 137.

⁷⁶ »...penetrato il desiderio delli signori 25 Gouvernatori della Venerabile Confraternità di San Siluestro di fare una Capella per la miracolosa Imagine di Santa Lucia nella detta loro Chiesa, hauendo essa portione in una picciol casseta ruinosa, attaccata per siroco alla medesima Chiesa in Corte chiamato Galelli«, HR-AZDN-18, Prvostolni kaptol u Zadru, Dobra i nadarbine Zadarskoga kaptola (*Bonorum beneficiorumque Venerabilis Capituli Jadrensis documenta*), 1427–1851., kut. 6., fol. 427–432.

Slijedio je oltar Blažene Djevice Marije na kojem je bilo učvršćeno izrezbareno, pozlaćeno i oslikano svetohranište. Nad svetohraništem je bio pokrov od svilene tkanine ukrašen cvjetnim motivima crvene i bijele boje (»pauioncino di ferandina a fiori rossi e bianchi«). Nad Gospinom glavom stajala je veća srebrna kruna, a nad Djetetovom manja. Na oltaru su stajala četiri svijećnjaka i križ od mesinga, oltar je bio opremljen zvoncem, kanonskim tablicama i svjetiljkom od mesinga i podnožjem pred stipesom (*pradella*) s dvama drvenim gazištima.⁷⁷

S iste strane bio je manji oltar (*altaretto*). Na tom oltaru stajao je reljefni križ koji se rabio u procesijama. Nad križem je bila postavljena srebrna kruna, a ispod krune oslikani tvrdi papir (*carta*) s cvjetnim motivima. Iznad križa stajao je baldahin od *carte*, a na oltaru se nalazila slika s prikazom Krista koji nosi križ. Oltar je imao dekorativni antependij u pozlaćenoj koži (*antipendio di corridoro*). Sa strana oltara stajala su četiri izrezbarene i pozlaćene *aste* koje su se rabile u procesijama.

Slijedio je oltar sv. Fabijana i Sebastijana opremljen dvama svijećnjacima od mesinga i drvenim raspelom s postoljem. Na istoj strani stajao je veliki križ, vjerojatno na crnom platnu (nedostaje riječ *di ... negra*), s četiri željezna prihvata (*ferati*) na kojima je bila oslikana Kristova muka, a rabio se u Velikom tjednu i ostalim pokorničkim procesijama (*lugubri*). Na lijevoj strani ispod orgulja stajao je oltar sv. Martina bez menze, ispred kojeg je stajala oslikana klupa i perforirana svjetiljka od mesinga.

Orgulje su se nalazile iznad glavnoga ulaza u crkvu. Vratnice orgulja bile su oslikane pozlaćenom rezbarijom, a izbočena loža također je bila oslikana. Orgulje su imale sedam registara i 315 svirala.⁷⁸ Nije poznato tko ih je izradio, ali u vrijeme ekonomskog prosperiteta u Dalmaciji orgulje su se raskošno opremale, a gradili su ih i oslikavali ponajbolji tadašnji mletački graditelji orgulja i renesansni slikari.⁷⁹

Crkva je imala drveni kazetni strop (*riquardatto et stazato*), a kvadratne kazete bile su oslikane cvjetnim motivima plave i bijele boje. Po sredini stropa bila je izvješena željezna svjetiljka (*chiocha di ferro*) na konopu crvene boje. Uz rubove stropa protezao se drveni izrezbareni okvir također oslikan cvjetnim motivima plave i bijele boje. Ispod okvira bila su četiri ostakljena prozora u obliku polumjeseca (*meza luna*) i drugi ostakljeni prozori (*balconi*)⁸⁰ sa željeznim rešetkama, kao i jedan ostakljeni i željeznom rešetkom zaštićeni prozor u obliku polumjeseca iznad malih vrata.⁸¹ Vjerojatno su ti prozori u obliku polumjeseca bili izvedeni na jugozapadnom zidu crkve na temeljima bifora koje su bile zazidane, a tijekom arheoloških istraživanja crkve u 20. stoljeću su otvorene.⁸² Ujedno, to svjedoči da se izvorna ranokršćanska arhitektura crkve prilagođavala modernim liturgijskim potrebama nakon Tridentskoga koncila, a mnogi fragmenti kamene plastike poslužili

⁷⁷ HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 137.

⁷⁸ »Nella detta Chiesa ui e un Organo con le sue portelle dipinte tutto d'intaglio dorato con la sua tribuna et e dipinta di registri sette et de numero di Cane 315«, HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 138.

⁷⁹ Ladislav ŠABAN, »Povijesne orgulje kao kulturna baština Dalmacije«, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji*, god. 21, br. 1, Split, 1980., str. 555–556.

⁸⁰ U mletačkom dijalektu pojam *balcon* označava prozor. Giuseppe BOERIO, *Dizionario del dialetto veneziano*, Venezia, 1867., str. 58.

⁸¹ HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 139.

⁸² Vidi: I. PETRICIOLI – P. VEŽIĆ, »Izvještaj o istraživanju«, str. 108, sl. 13.

su u dogradnjama kao elementi baštinjeni iz prethodnih povijesnih razdoblja, što je bila odlika dalmatinskih graditelja, kako je zaključio V. Marković.⁸³

Uz zidove crkve također se protezao drveni izrezbareni okvir s cvjetnim motivima plave i bijele boje, a ispod okvira bilo je osamnaest slika na platnu (*teleri*) s prikazima anđela koji su prekrivali lukove crkve. Crkveni pod bio je prekriven s četrnaest starih tepisona, od kojih je jedan bio većih dimenzija. Kor je bio od ariša (*choro di larese*), u cijelosti uokviren, a na rubovima kora stajala su dva kipa – Blažene Djevice Marije i sv. Silvestra. Vjerojatno se srebrna kruna za glavu sv. Silvestra na koru, koja je spomenuta u popisu srebrnine, odnosi na taj kip.⁸⁴ Na koru su se nalazile dvije velike klupe od ariša, čijom je cijelom dužinom bio izvučen dio za klečanje.

Na desnoj strani crkve nalazila se propovjedaonica (*pulpito*) s koje se pjevalo poslanicu i evanđelje »et una cartella d'intaglio con due Chorus«. Ulazna vrata stajala su ispod orgulja i bila su oslikana. Od ostalih vrata u inventaru su spomenuta *porta maistra*⁸⁵ i mala vrata, koja su najvjerojatnije stajala na sjevernom uzdužnom zidu crkve,⁸⁶ prema gradskoj ulici, s obzirom na to da je uz ta vrata spomenuto stubište, jer je podnica crkve bila niže postavljena u odnosu na razinu gradske ulice.⁸⁷ Budući da se na popisu inventara spominje pet kamenih posuda za blagoslovljenu vodu (*pille da acqua santa*), koje su se redovito postavljale kod ulaznih vrata, može se zaključiti da je bilo i toliko ulaza u crkvu sv. Silvestra koncem 17. stoljeća.⁸⁸

Pored crkve bila je velika dvorana za bratovštinska okupljanja u kojoj se čuvao baldahin, koji je bratovština nosila tijekom procesija na dan sv. Marka i na dan sjećanja o ulasku Mlečana u Zadar 31. srpnja 1409. godine (*Santa Intrada*).⁸⁹ Dvorana je bila vratima povezana s crkvom.⁹⁰ I. Petricioli je ustvrdio da je »glavni ulaz na sjeverozapadnoj bio povezan sa zgradom bratovštine, koja je na svom ulazu imala portal sa bustom sv. Silvestra«⁹¹. Bila je opremljena stolovima i klupama za bratovštinske sastanke, a unutar dvorane nalazilo se ognjište (*un fognon d'albeo per far fogo*).⁹² Dvorana je imala galeriju koju je podupirala kamena kolonada i dva balkona sa staklenim oslikanim prozorima (vitraj; *teleri di vetro*) i drvenim škurama (*scuri d'albeo*).⁹³ Iz velike dvorane ulazilo se na stubište koje je vodilo na zvonik. Tijekom arheoloških istraživanja u 20. stoljeću otkriven je sačuvani donji dio zvonika na preslicu s vijencem.⁹⁴ Zvonik je bio opremljen dvama zvonima od bronce

⁸³ Vladimir MARKOVIĆ, «Katedrale i trobrodne župne crkve 17. i 18. stoljeća u Dalmaciji», *Umjetnički dodiri dviju jadranskih obala u 17. i 18. stoljeću*, Vladimir MARKOVIĆ – Ivana PRIJATELJ PAVIČIĆ (ur.), Split, 2007., str. 26.

⁸⁴ »La Corona che ua sopra la testa di San Siluestro sopra il Choro«, HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 119.

⁸⁵ HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 165.

⁸⁶ Usp. A. UGLEŠIĆ, *Ranokršćanska arhitektura*, str. 18.

⁸⁷ HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 165.

⁸⁸ *Isto*, fol. 140.

⁸⁹ *Isto*, fol. 140.

⁹⁰ *Isto*, fol. 169.

⁹¹ I. PETRICIOLI, »Jedan nepoznati arhitektonski spomenik«, str. 59.

⁹² HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 141.

⁹³ *Isto*, fol. 142.

⁹⁴ I. PETRICIOLI – P. VEŽIĆ, »Izvještaj o istraživanju«, str. 107.

pristojne veličine («due campane di bronzo onestamente grande»).⁹⁵ Ispod velike dvorane nalazilo se skladište u kojem su bile dvije velike kamenice za ulje, od kojih je jedna bila ukopana u zemlju (*soterata*). Uz veliku dvoranu nalazila se još jedna manja (*saletta*), koja je služila za odlaganje predmeta koji su se koristili za otvaranje i zatvaranje grobnica tijekom sprovida.⁹⁶

6. Opis grobnica u crkvi

Popis inventara bratovštine sv. Silvestra omogućuje uvid u broj, vlasništvo i stanje grobnica unutar crkve koncem 17. stoljeća. Na popisu je zavedeno 75 grobnih mjesta u crkvi sv. Silvestra. Sve su grobnice bile obilježene rednim brojem. Za sedamnaest grobnica nisu navedeni vlasnici pa je vjerojatna pretpostavka da su bile prazne, odnosno slobodne za dodjelu. Grobnica u koju su se ukapali članovi 25-orice upravitelja bratovštine sv. Silvestra bila je smještena neposredno nakon glavnog ulaza u crkvu, u središnjoj lađi ispod kora.⁹⁷ Nadgrobna ploča na toj grobnici u nepoznato vrijeme je pukla na dva dijela pa je kamen uporabljen kao podnožje (*pradella*) na oltaru Svih Svetih u crkvi sv. Silvestra, a na njezino mjesto postavljena je nadgrobna ploča s grobnice pod rednim brojem 34, koja je bila ukrašena *predivnim grbom* i latinskim natpisom.⁹⁸ Grobnice su uglavnom bile zidane (*murata*). Pojedine su datirale u 15. stoljeće. Primjerice, grobnica pod rednim brojem 30 imala je latinski natpis i rimskim brojevima ugraviranu godinu MCCCCLXXXIII (1493.), a imala je lijepu nadgrobnu ploču (*piancha bela*).⁹⁹ Tijekom arheoloških istraživanja 1969. godine pronađeno je nekoliko nadgrobnih ploča iz 15. stoljeća.¹⁰⁰ Grobnica pod rednim brojem 33 bila je natkrivena nadgrobnom pločom s upisanim imenom vlasnika i ugraviranom znakom sidra. Očito je sidro kao znak kršćanske nade i omiljeni simbolički motiv koji se u ranokršćanskoj simbolici rabio kao prikrivena forma križa (*crux dissimulata*)¹⁰¹ bilo čest motiv na nadgrobnim pločama u zadarskim crkvama, barem na grobnicama mornara i brodograditelja. Naime, tijekom arheoloških istraživanja 1969. godine pronađene su *in situ* dvije nadgrobne ploče, jedna brodograditelja Jakova Jadrulovića, a druga postolara Mateja Sivilje, za koje su Petricioli i Vežić pretpostavili da potječu s kraja 16. stoljeća.¹⁰² Nadgrobna ploča brodograditelja Jadrulovića uredno je zavedena na popisu inventara pod br. 26, kao i njezin prostorni smještaj u crkvi.¹⁰³ Na slici nadgrobne ploče s grobnice brodograditelja Jadrulovića stajalo je reljefno izvedeno sidro u prikrivenoj formi križa (*crux dissimulata*).¹⁰⁴

⁹⁵ HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 141.

⁹⁶ *Isto*, fol. 142. Vidi tlocrt crkve sv. Tome kod: I. PETRICIOLI, »Jedan nepoznati arhitektonski spomenik«, str. 64.

⁹⁷ HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 160.

⁹⁸ *Isto*, fol. 162.

⁹⁹ HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 161.

¹⁰⁰ I. PETRICIOLI – P. VEŽIĆ, »Izvještaj o istraživanju«, str. 106.

¹⁰¹ Ivica ŽIŽIĆ, »Križ u ranokršćanskoj simbolici i liturgiji«, *Tusculum*, god. 5, br. 1, Solin, 2012., str. 105.

¹⁰² I. PETRICIOLI – P. VEŽIĆ, »Izvještaj o istraživanju«, str. 102.

¹⁰³ »N(umer)o 26 Li Heredi del q(uonda)m Giacomo Giadrulouich Calafao a suo fig(li)o Zuane Calafao e sua Madre Isabetta a la sua sepoltura app(res)so la pilla del Aqua Santa alle porte piccole della Chiesa nella qual non si sepelisse niuno«, HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 161.

¹⁰⁴ I. PETRICIOLI – P. VEŽIĆ, »Izvještaj o istraživanju«, str. 104, sl. 5.

Grobnice s raskošnije uređenim nadgrobnim pločama pripadale su bogatijim posjednicima, obrtnicima i mornarima, a tek je jedan pripadnik nižeg staleža posjedovao grobnicu s ukrašenom nadgrobnom pločom (*pietra in tregħa*).¹⁰⁵ Neke su grobnice umjesto nadgrobne ploče imale otvore (*portello*).¹⁰⁶ Popis vlasnika grobnica potvrđuje da su se u crkvi sv. Silvestra pokapali pripadnici različitih društvenih staleža. Zabilježene su grobnice plemića,¹⁰⁷ vojnih časnika,¹⁰⁸ kapetana,¹⁰⁹ svećenstva,¹¹⁰ obrtnika,¹¹¹ mornara,¹¹² ribara¹¹³ i zadarskih Varošana¹¹⁴. Osim šturog navođenja grobnica, njihovih vlasnika i prostornog smještaja u crkvi sv. Silvestra, popisivač je uz neke grobnice držao potrebnim dodati legatete i misne obveze bratovštine. Primjerice, to je učinio u slučaju opisa grobnice pok. Laure Bulgarei, žene *tenentea* Francesca Lonigha iz Vicenze, jer je Laura oporučno ostavila bratovštini 100 dukata.¹¹⁵ Vjerojatno je dijelom razlog tomu bila činjenica da se oko oporučne ostavštine pok. Laure Bulgarei bratovština sporila 1670. – 1672. godine, što je razvidno iz spisa generalnog providura Zorzija Morosina,¹¹⁶ koji je 28. svibnja 1672. godine zapovjedio da se gastaldu bratovštine Antoniju Ferrariju i prokuratorima Ivanu Lantani i Marku Bonaldiju u roku od tri dana ima isplatiti oporučno ostavljeni iznos od 100 dukata.¹¹⁷

S obzirom na to da je bratovština sv. Silvestra u to vrijeme djelovala pod titulom milosrđa, ona je u gradu, zajedno s bratovštinom Gospe od Snijega u crkvi sv. Mihovila, vodila brigu o pokopu siromaha, hrvatskih i albanskih vojnika i galijota, a osobito o pokopu tjelesa ljudi oboljelih od kuge u vrijeme epidemija, zbog čega su upravitelji bratovštine za vrijeme svoje službe bili oslobođeni bilo kojeg oblika javne tlake.¹¹⁸ Bratovština je posjedovala dva mrtvačka nosila (*taole da morto*) za tu službu.¹¹⁹ Stoga je bratovština u crkvi sv. Silvestra posjedovala tri grobnice za pokop gradskih siromaha.¹²⁰ Pokojnici su tijekom sprovodnih misa bili izloženi u bratovštinskom lijesu pred kojim je stajao srebrni križ,¹²¹ a unutar lijesa bio je položen jastuk od izrađene tkanine,¹²² dok je sam lijes bio prekriven oslikanom crnom tkaninom.¹²³ Pokojnikovo tijelo degani bratovštine pratili su do grobnice ili groblja, noseći križ na crnom štapu, a pratila su ga dva crna svijećnjaka.¹²⁴ Svećenik je sprovodne molitve molio iz rukopisnog obrednika, opremljen crveno-ljubičastom štolom

¹⁰⁵ HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 164.

¹⁰⁶ *Isto*, fol. 159, 165, 167.

¹⁰⁷ *Isto*, sv. 6, fol. 167.

¹⁰⁸ *Isto*, fol. 158, 162.

¹⁰⁹ *Isto*, fol. 168.

¹¹⁰ *Isto*, fol. 158.

¹¹¹ *Isto*, fol. 158, 159.

¹¹² *Isto*, fol. 162.

¹¹³ *Isto*, fol. 161.

¹¹⁴ *Isto*, fol. 160.

¹¹⁵ *Isto*, fol. 162.

¹¹⁶ HR-DAZD-1, Generalni providuri za Dalmaciju i Albaniju (dalje: GP), *Zorzi Morosini (1671–1673.)*, kut. 35, knj. 3, fol. 109r-v, 154v-155r.

¹¹⁷ HR-DAZD-1, GP, *Zorzi Morosini (1671–1673.)*, kut. 35, knj. 3, fol. 205r-v.

¹¹⁸ HR-DAZD-1, GP, *Francesco Molin (1623–1625.)*, kut. 3, fol. 98r.

¹¹⁹ HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 142.

¹²⁰ *Isto*, fol. 166–167.

¹²¹ *Isto*, fol. 122.

¹²² *Isto*, fol. 125.

¹²³ *Isto*, fol. 131.

¹²⁴ *Isto*, fol. 137.

(*una stola paonaza uechia*).¹²⁵ Tijekom sprovednih obreda grobnice su se otvarale šipkom s dvama željeznim prstenima na kojima su bile prihvatne kuke za nadgrobnu ploču.¹²⁶ Osim grobnica unutar korpusa crkve, u inventaru je spomenuto i grobište izvan crkve, čiji je ključ kod sebe držao sakristan.¹²⁷

O osobitoj brizi za umiruće svjedoče tablice i bule o oprostima za umiruće i one koji se pripremaju na smrt. Na tlorisu crkve sv. Tome (sv. Silvestra), koji je izradio Pavuša Vežić, a preuzeo Ante Uglešić, ucrtane su dvije kolonade koje su dijelile prostor u tri lađe.¹²⁸ Kolonade su imale četrnaest stupova, o čemu zorno svjedoči popis inventara.¹²⁹ Na kolonama su stajale dvije tablice s oprostima u čast sv. Antuna, kao i pozlaćena bula o potpunom oprostima za umiruće (*agonizanti*),¹³⁰ što upućuje da se u crkvi sv. Silvestra koncem 17. stoljeća, na tragu stare pokorničarske prakse, osobita briga vodila o umirućima i pripremi za dobru smrt.¹³¹

Zaključak

Popis inventara bratovštine sv. Silvestra u istoimenoj crkvi u Zadru iz 1694. godine izvrsno je povijesno vrelo za rekonstrukciju unutarnjeg izgleda crkve sv. Silvestra koncem 17. stoljeća. Detaljan opis inventara pomogao je boljem razumijevanju liturgijske prakse u zadarskim crkvama u razmatranom razdoblju zbog toga što je popisivač osim pukog navođenja liturgijskih predmeta i ruha marno zabilježio i njihovu svrhu. Nadalje, minuciozni opisi oltara i njihova prostornog smještaja omogućili su vjernu rekonstrukciju crkvenog liturgijskog prostora koncem 17. stoljeća. S obzirom na to da su obavljena arheološka istraživanja tijekom 20. stoljeća iznjedrila nove spoznaje o izvornoj arhitekturi crkve sv. Silvestra (odnosno sv. Tome), usporedbom rezultata tih istraživanja s popisom inventara iz 1694. godine razvidno je da se arhitektonski sklop tijekom stoljeća mijenjao i prilagođavao liturgijskim i životnim potrebama. Nadalje, s obzirom na činjenicu da je bratovština djelovala kao pobožna laička udruga pod titulom milosrđa, popis grobnica u njezinu vlasništvu za potrebe pokopa gradskih siromaha svjedoči da je bratovština sv. Silvestra u Zadru opravdala svoj milosrdni karakter te je bila prepoznata kao društveno korisno laičko udruženje, čije je ishodište proizlazilo iz pravilno shvaćene i ozbiljne življene evanđeoske poruke. Usporedba dosad objavljenih znanstvenih istraživanja i popisa inventara bratovštine sv. Silvestra iz 1694. godine može stručnjacima različitih znanstvenih interesa pri pomoći u sagledavanju cjelokupne slike razvoja crkvene arhitekture, liturgije, umjetnosti,

¹²⁵ *Isto*, fol. 127.

¹²⁶ *Due anelli di ferro con suoi ganci per aprir le sepolture*. HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 132.

¹²⁷ HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 132.

¹²⁸ A. UGLEŠIĆ, *Ranokršćanska arhitektura*, str. 20, sl. 10.

¹²⁹ *Peci quatordeci di sguazaroni di carta laurati a fiori seruono per Capitelli delle Colone*. *Bratovština sv. Silvestra*, fol. 125.

¹³⁰ HR-DAZD-335, *Bratovština sv. Silvestra*, sv. 6, fol. 140.

¹³¹ O umijeću umiranja, odnosno pripremi za dobru smrt na europskom tlu vidi: Elisabetta PATRIZI, »Artes moriendi as Source for the History od Education in Modern History. First Research Notes«, *Mors certa, hora incerta. Tradiciones, representaciones y educación ante la muerte*, Sara GONZÁLRZ GÓMEZ – Iván PÉREZ MIRANDA – Alba María GÓMEZ SÁNCHEZ (ur.), Salamanca, 2016., str. 195–259.

ali i ekonomske (ne)stabilnosti pojedinih crkvenih udruženja, koja su stoljećima vodila brigu o uzdržavanju sakralnih zdanja. To, svakako, opravdava vrijednost objelodanjivanja crkvenih inventara u hrvatskoj znanstvenoj literaturi.

Prilog 1. *Prijepis inventara srebrnine u posjedu bratovštine sv. Silvestra 1690. godine*

Izvor: HR-DAZD-335, Bratovštine u Dalmaciji, *Bratovština sv. Silvestra*, br. 179, sv. 6, fol. 118-119

(fol. 118) Inventario dell sottos(cri)ti Arg(ien)ti che s'atroua al pres(en)te la Scola di San Siluestro fatto da D(omi)no Stefano Piazza fu gastaldo l'anno 1690 e questi riconseg(na)ti a m(istr)o Francesco Micheglia gastaldo successore quali pesò come appiedi più destinto app(ie)de e p(ri)ma

Li arg(ien)ti della Croce di perer pesano	(onzie) 8 q(uar)ti 2
La Corona granda che sta sopra le testa di San Siluestro pesa	(onzie) 13 q(uar)ti 2 k(ara)ti 18
La goletta con tre Croce pesa	(onzie) 4 q(uar)ti 2
La fassa di San Siluestro pesa	(onzie) 14 q(uar)ti 1
Li manini d'arg(ien)to pesa	(onzie) 2 k(ara)ti 10
Le copete di arg(ien)to che uano sopra li piedi di San Siluestro pesano	(onzie) 5 k(ara)ti
La Corona che ua sop(r)a il Christo pesa	(onzie) 1 q(uar)ti 1
La Corona con le bestoline pesa	(onzie) 3 q(uar)ti 3
La Corona senza bestoline pesa	(onzie) 3 q(uar)ti 2 k(ara)ti 12
La Corona piccola pesa	q(uar)ti 1 k(ara)ti 13
La Pase pesa	(onzie) 7 k(ara)ti 30
Il Toribullo con la Nausella cuchiareto pesa	(onzie) 52 q(uar)ti 3 k(ara)ti 18
Li doi Bacili d'arg(ien)to compag(na)ti pesano	(onzie) 105 q(uar)ti 2
La Lanpeda pesa	(onzie) 185
La Croce granda pesa	(onzie) 100
La Testa di San Siluestro pesa	(onzie) 81 q(uar)ti 2
Vn detto di arg(ien)to pesa	(onzie) 4 q(uar)ti 2 k(ara)ti 12
Cruciboli n(umer)o 4 di arg(ien)to pesano	(onzie) 57
Vn Vasetto di arg(ien)to con il suo Christal nel mezo pesa	(onzie) 5 k(ara)ti 18
(fol. 119) Un Brazo con la mano et due crosette pesa	(onzie) 51 q(uar)ti k(ara)ti 18
Vn altro Brazo pesa	(onzie) 45 q(uar)ti 2
Vna Corona che ua sopra la testa della B(eata) V(ergine) oue si canta il Vangelo pesa et la Corona piccola	(onzie) 6 k(ara)ti 30
Doi Coroncine piccole pesa	(onzie) 1

La Corona che ua sopra la testa di San Siluestro sopra il Choro pesa	(onzie) 5
Il Sechiello con il Asperies pesa	(onzie) 18 q(uar)ti 3
Li Candelieri da Altar grande n(umer)o 2 pesano	(onzie) 100 q(uar)ti 2
Li detti piu piccoli da altar n(umer)o 2 pesano	(onzie) 89 k(ara)ti 6

Prilog 2. *Popis inventara u crkvi sv. Silvestra 1694. godine*

Izvor: HR-DAZD-335, Bratovštine u Dalmaciji, *Bratovština sv. Silvestra*, br. 179, sv. 6, fol. 121-143

(fol. 121) Principio dell'Inuentario delle Argientarie e quanto pure s'atroua al pres(en)te di ragg(io)ne di San Siluestro esistente il tutto in detta Chiesa fatto l'anno 1694 segue qui sotto piu destinto

Arg(ien)ti li quali s'atrouano nel Santuario delle reliquie al Altar Magg(io)re

Vna testa di San Siluestro con mezzo Busto d'arg(ien)to indorata col suo Triregno in testa pur d'arg(ien)to dorato con la reliquia dentro

Un Brazo d'arg(ien)to dorato con la sua reliquia dentro et l'altro di rame dorato con reliquia dentro con doi crose d'argiento

Quatro Ostensorii d'arg(ien)to con li suoi Christali con Reliquie dentro

Vn detto d'arg(ien)to con piedestalo d'argiento con sua reliquia dentro

Vn Anpola legata in argiento col suo piedestalo con Reliquia dentro

Vna pietra grande rossa legata in arg(ien)to dorata con la sua Crocetta di sop(r)a

Argienti che s'atrouano nel Santuario sopra la porta della Sacrestia

Due Bacili d'argiento

Vn Sechielo col Asperies d'argiento

Vna Pace d'arg(ien)to con l'estigie di S(an) Siluestro

Vn Tazon d'argiento

Vna Corona d'arg(ien)to per Santa Lucia

Vn Toribolo di argiento

Vna Navicella d'arg(ien)to col suo cuchiaro

Vna Croce di perer negra Lamata atorno d'arg(ien)to con il Crocefisso pure d'argiento qual serue per l'altar Magg(io)re

Vn Calice d'argiento con li suoi piedi laorati

Quatro Candelieri d'arg(ien)to noui

Due altri Calici d'arg(ien)to schietti

(fol. 122) Due Croce d'argiento una serue per andar alla Limosina et l'altra serue per la Cassa da Morti

Vna Croce d'arg(ien)to dorata col suo pedestalo di rame serue per meter sopra la Bandiera per le processioni

Due paci di rame seruono per andar alla Limosina in Campagna e sono piccole

Vna Piscide d'argiento dorata

Vn Crucibolo d'argiento

Argienti che s'atrouano sopra il Crocefisso sopra l'altar Magg(io)re

Vna Corona grande d'argiento sopra la testa

Vna Cinta d'arg(ien)to sopra la Centura

Vn Cerchietto d'arg(ien)to al colo con tre Crocette tacate sopra

Due Cerchietti d'arg(ien)to sopra li polsi delle mani

Due coperte d'arg(ien)to quali coprono le piante dell'piedi

Al Altar della B(eata) V(ergine) s'atrouano li sotos(crit)ti Argienti

Due coli di perle di pasta con perusini d'oro piccoli

Due Corone d'arg(ien)to una grande, e una piccola la grande serue per la B(eata) V(ergine) et la piccola per il Bambino

Vna Coronetta piccola sopra un Estigie della B(eata) V(ergine) sotto l'Organo

(fol. 123) Arg(ien)ti quali pur l'ordinario stano in Casa dal d(it)to Gastaldo

Vna Lanpada grande d'argiento

Vna Croce grande d'argiento tutta lauorata con figure, e fiorami d'arg(ien)to da una parte, e dal altra

Vna Matricola coperta di Veludo tutta lamata d'arg(ien)to dorato da una parte l'inpronto di San Marco, e dal altra l'Effigie di S(an) Siluestro pure d'arg(ien)to dorata

Paramenti quali s'atrouano nel Armario dietro l'altar Magg(io)re a Mano destra

Vn pluuiial di damasco Bianco guarnito con galon d'oro atorno fodrato di tella guarda con la sua franza d'oro sotto

Vn Pluuiial di damasco Bianco uechio guarnito con passaman d'arg(ien)to stretto

Vn pluuiial di raso rosso uechio con le sue liste antiche a figurette con una rosetta d'argiento massizo che serue per asola

Vn pluuiiale negro di sarza guarnito con passaman rosso di seda et mostre

Vn pluuiial di cendal serue per due cioe da una banda paonazo et dal altra bianco guarnito tutto di galon d'oro stretto con la sua franza d'oro di sotto quale stato separato et si sono fatti due

Vna Capella bianca a giardin cioe pianetta et due tonicelle guarnita con galon d'oro et botuni d'oro fodrata di tella bianca

Vna Capella rossa di damascho cioe pianetta e due tonicelle guarnita con galon d'orro stretto et arg(ien)to fodrata di tella rossa

(fol. 124) Vna Capella di damascho bianco uechia guarnita di galon d'oro, et argiento stretto la Pianetta della quale s'adopera giornalmente

Vna Capella negra di sarza la pianetta per e di durante a fiori guarnita di galon largo falso

Vna pianetta di damascho bianca guarnita di galon d'oro largo

Vna Capella di sarza paonaza con le liste rosse cioe due plicate, et una pianetta

Vna pianetta Verde di ormesin guarnita di galon stretto d'oro

Vna pianetta di damascho paonazo guarnita di galon d'oro usata

Vna pianetta turchina a giardin guarnita di galon d'arg(ien)to falso

Vna pianetta di raso Verde uechia

Vna Bandiera d'ormesin dorata per le processioni

Due Cussini grandi di brocadello zalo e rosso a fiori

Tapedi noui n(umer)o 6 tre grandi e tre piccoli

In Sacrestia Vna piletta da acqua santa

Vna Campanella sopra la porta di Sacrestia

Vn Tabernacoleto coperto d'oro Cantarin serue per l'esposit(io)ne del Santiss(imo)

Supeletili che s'atrouano dietro l'altar Magg(io)re nel armario a banda sinistra

Peci disdotto di brocadello zalo et rosso per coprir le colone

Detto due peci per meter sopra le porte attaccate al altar Magg(io)re

Otto peci di detto brocadello per coprir le Colonette del Choro

Due peci di sguazaron di detto brocadello per meter sopra il Choro

Detto un pezo per coprir la tribunal del organo col suo sguazaron compagno di sopra

(fol. 125) Due peci di Coridoro seruono per il Choro oue senta il gastaldo e procuratori

Detti sei peci di sguazaron per meter attorno i faldistrii

Detto due peci che seruono per postregadi alli faldistrij

Detto un pezo per coprir il pulpito con il suo sguazaron compagno di sopra

Peci dodici di Araci che seruono per adobbo di Chiesa

Peci quatordecim di sguazaroni di carta lauorati a fiori seruono per Capitelli delle Colone

Due portiere di Coridoro con l'arma panighetta sopra

Vinti doi fogli d'orro cantarino con le sue carte di sopra per attaccar sotto alli Volti

Telle per coprir li altari turchine n(umer)o 6 et la granda per la Croce

Vna tella grande negra noua per coprir la Croce

Vna detta negra noua per coprir l'altar Maggiore

Vna borsa negra noua per coprir la Croce che si porta in process(io)ne

Vn Cirio grande nel armario in Sacristia

Dodici Vasi con fiori sei di legnio inargentati, et sei di terra

Tre altri pur di terra

Sei altri Vaseti dipinti il legno con sue rame di fiori

Vn quadro con Indulgenza della Chiesa con la sua sfaza attorno dorata si atroua in Sacrestia nel armer grande

Vn Cusino di tella lauorato serue per li morti nel armario in Sacrestia

Tre peci di tella rossa serue per coprir il ciborio et le colone

Vna Cassetta senza coperchio con diuersi peci di orri cantarini et altre robbe dentro nel armario in Sacrestia

(fol. 126) Sopra il detto armario s'atroua una Cassella piena di Cisindell di uetro con altri diuersi Vetri per le Lampade

Nel armario dietro l'altar Maggior s'atrouano Toniche n(umer)o 16 qual serue per Vestir li degani quando interuengono alle funzioni della Chiesa

Dietro l'altar Magg(io)re pur s'atroua una scaletta di scalini sette serue per aprir il Santuario

Vn Rottolo con sei campanelle di bronzo attorno

Vn Banchetto con doi scalini

Vna pradella sotto l'armario delle cere di albeo

Vna Cassella longa serue per il Cirio

Vna fosera di rame con la sua moletta et con il trepie di legno

Vna Scouacera di albeo con la sua scopa

Supeletili che s'atrouano nella Sacrestia

Pianette uechie di diuersi colori sei n(umer)o 6

Vna rossa di ueluto a fiori n(umer)o 1

Vna bianca di damasco a fiori n(umer)o 1

Vna Verde di damasco a fiori n(umer)o 1

Vna paonaza di Cambeloto Schietta n(umer)o 1

Vna negra di rasso schietta n(umer)o 1 Fu vend(ut)a al s(igno)r Zanetto Caualetti

Vn altra negra et Vinada a fiori n(umer)o 1

(fol. 127) Borse uechie nel armeretto di calici n(umer)o 5 con suoi fazoleti compag(na)ti

Vna rossa di raso Vna bianca a fiori Vna verde di raso Vna paonaza di raso

Vna negra di durante n(umer)o 5

Vn Messal grande nouo tutto dorato con le sue broche di otton et capete d'arg(ien)to n(umer)o 1

Messali grandi usati n(umer)o 4 et un nouo con le sue broche di otton n(umer)o 5

Messaletti da morto uerdi n(umer)o 4 et due noui n(umer)o 6

Vn antifonario n(umer)o 1

Vn graduale n(umer)o 1

Due Psalterij Vn anticho et un Moderno n(umer)o 1
 Tre Torchiere due grande et una piccola n(umer)o 3
 Vn Brazo di legnio con il suo fero serue per il Cirio n(umer)o 1
 Vna scatola di lata uicina al lauello serue per il sapone n(umer)o 1
 Vn bossolo con il suo piombo dentro serue per le ostie n(umer)o 1
 Vn arma di tauola coperta di tella con l'inpronto di Monsig(no)r Arciuescouo
 Vn armereto con un S(an) Siluestro di Cera dentro uestito pontificalmente n(umer)o 1
 Vn crocefisso di legno serue per le letanie n(umer)o 1
 Vn quadro dipinto con paesetti con le tre Marie soto con un crocefisso di releuo sop(r) anticho n(umer)o 1
 Vn Sechiello di otton col suo asperies uechio n(umer)o 1
 Vna Borsa di tella bianca con dentro una stola paonaza uechia et un libretto manuscritto serue per li morti n(umer)o 1
 Vn scabeletto da inginocchiarsi per far la preparacione della Santa Messa n(umer)o 1
 Due cartelle per far la preparacione della S(an)ta Messa n(umer)o 2
(fol. 128) Vna cartella nella quale sono notate tutte le feste n(umer)o 1
 Vn altra cartella col titolo Christus Sacerdotes Aloquitor n(umer)o 1
 Vna Cartella delli oblighi della Chiesa et delli suoi ministri n(umer)o 1
 Vna Carega pretina di nogera n(umer)o 1
 Due torzi di legnio con li suoi lumini di lata di sopra n(umer)o 2
 Due bastoni di legnio con li suoi pomozi seruono per le portiere n(umer)o 2
 Vn talaro di uetri serue per il Balcon della Sacrestia n(umer)o 1
 Vn quadro di San Antonio piccolo sopra l'armaro n(umer)o 1
 Vna Chiocha di rame dipinta di color rosso attaccata in mezo nel ingresso della Chiesa serue per meter li sopra di cisindell n(umer)o 1
 Vn ferro atacato al lauello serue per meter li sopra un cisindel n(umer)o 1
 Vn armereto per tenir il crucibolo n(umer)o 1
 Vn Vangelistario Ilirico n(umer)o 1
 Vn breuiario Latin Vechio n(umer)o 1

Vn armaro con tre scatole nelle quali s'atrouano le sodd(e)te robbe

Nella p(ri)ma scatola di sopra s'atrouano
 Camici tre sutil con li suoi merli larghi di sotto fodratti di negro con li suoi cordoni di setta tra qual ui e uno Verde recamato d'oro et perle et ingranate n(umer)o 3
 Berete da prete a Croce n(umer)o 3
 Vna paonaza di Tabin amarizo con il suo galon largo d'oro atorno con il suo faciol compag(nat)o con merletto d'arg(ien)to n(umer)o 1

Vna rossa di restagnio d'oro con il suo galon d'oro attorno et con il suo facioli compag(nat) o con li merli d'oro attorno n(umer)o 1

(fol. 129) Due Borse di Ferandina bianche a fiori con il suo galon atorno et li suoi facioli compag(na)ti n(umer)o 2

Vna Borsa di Tabin da una parte paonaza et dal altra uerde con il suo galon attorno et con li suoi facioli compagni n(umer)o 1

Vna Borsa bianca di damascho con il suo galon attorno senza facioli n(umer)o 1

Vna borsa di durante negra con il suo galon attorno et con il suo facioli compagno n(umer)o 1

Vna borsa di samito paonaza con il suo galon attorno n(umer)o 1

Due facioli uerdi senza borsa n(umer)o 2

Vn facioli rosso n(umer)o 1

Vna Borsa da camiti di tella stampada n(umer)o 1

Due amiti discompagni n(umer)o 2

Vn Cingolo discompagno di aze n(umer)o 1

Vna Binda Bianca di Vello con argento n(umer)o 1

Purificatori n(umer)o 45

Faccioli per lauato n(umer)o 12

Corporali n(umer)o 13

Animelle n(umer)o 11

Dette tre grande n(umer)o 3

Dette tre stampade n(umer)o 3

Vn animella bianca di Racamo n(umer)o 1

Vn altra animella di Veludin d'orro n(umer)o 1

(fol. 130) Due Macramette piccole n(umer)o 2

Vn facioli rosso uechio di Teletta d'arg(ien)to n(umer)o 1

Vn facioletto bianco di Tafetan n(umer)o 1

Nel altra Scatola

Vna Cotta con la sua auertatura di Pontinaria n(umer)o 1

Vna Carta per coprir la B(eata) V(ergine) di Settimana Santa n(umer)o 1

Vna binda di Vello paonaza n(umer)o 1

Robbe che s'atrouano nel armario grande in Sacrestia

Antipendij quatro di Brocado a fiori bianchi et rossi seruono p(er) Altari n(umer)o 4

Vn antipendio Turchin a fiori n(umer)o 1

Vn antipendio di Brocado zalo et rosso n(umer)o 1

Vn antipendio Bianco a Zardin n(umer)o 1

Vn antipendio di Raso a fiori Verde e Zalo n(umer)o 1

Vn antipendio di damascho Bianco con il suo franzon d'oro nouo n(umer)o 1
 Tre antipendij di damascho paonazo uno de quali sta inanci l'altar della Croce n(umer)o 3
 Doi cussini di Ferandina bianchi n(umer)o 2
 Due Cussini da una parte Zardin bianco, e dal altra parte Zardin rosso n(umer)o 2
 Vna uestrua bianca di racamo serue p(er) il Crocefisso con li suo franzon n(umer)o 1
(fol. 131) Vna detta di restagnio d'orro rossa n(umer)o 1
 Vna detta di damascho Pauonazo n(umer)o 1
 Vna detta Verde di seda n(umer)o 1
 Vna detta di pano d'orro Rossa n(umer)o 1
 Vn pauioncin di Ferandina bianco et rosso a fiori serue per il Tabernacolo n(umer)o 1
 Antipendij sei uechi di diuersi colori stano quotidianam(en)te inanzi l'altari n(umer)o 6
 Touaglie uinti n(umer)o 20
 D(et)te due con merli larghi con le sue Cendaline Rosse n(umer)o 2
 D(et)te due piccole per l'altareto del Crocefisso n(umer)o 2
 n(umer)o 4 sugamani cioue tre usati, et un nouo n(umer)o 4
 Sotto Touaglie uechie n(umer)o 9
 Camisi n(umer)o 8 Vno de quali fu uenduto al s(igno)r Zanetto Caualetti resta n(umer)o 7
 Vn detto dei Tella Sutila n(umer)o 1
 Vna tella nera dipinta per coprir la Cassa da morti n(umer)o 1
 Antipendi di tella nera uechi n(umer)o 5
 Due peci di Tella rigada per coprir l'altar dell B(eata) V(ergine) n(umer)o 2
 Due pietre Sacre una delle quali e sopra l'altar di S(an)ta Lucia n(umer)o 2
 Ampoline di Vetro n(umer)o 8
 Vn asperies di otton n(umer)o 1
 Vn fero p(er) far ostie sta dalli Chierici n(umer)o 1

(fol. 132) Nel Banchetto del Sacrestano s'attrouano le sottos(crit)te robbe le qual furono trasportate nel armer sotto l'altar magg(io)re

Vna Stola da una parte Rossa e dal altra Verde di Cabeloto n(umer)o 1
 Vna detta di Canbeloto pauonaza n(umer)o 1
 Vna Bianca di Canbeloto n(umer)o 1
 Vna Bianca di damascho Vechia n(umer)o 1
 Vn pezo di damascho Bianco per coprir il Leturin n(umer)o 1
 Vn detto rosso n(umer)o 1
 Vn detto Verde n(umer)o 1
 Et un detto Paonazo n(umer)o 1
 Due anelli di ferro con suoi ganci per aprir le sepulture n(umer)o 2

Nel Banchetto delli s(igno)ri Capelani

Vna pianetta di Ferandina Bianca noua n(umer)o 1

Vna pianetta di damascho rossa n(umer)o 1

Nel altro Bancho del Secrestano

Vn Bocal da Oglia n(umer)o 1

Vna Chiave del Cimiterio n(umer)o 1

Vna Croce p(er) il Caeletto n(umer)o 1

(fol. 133) Nel armeretto del Reu(erendissi)mo Capelano Magg(io)re s'attrouano le sotos(crit)te robe

Vna stola bianca di restag(ni)o d'arg(ien)to a fiori n(umer)o 1

Vna stola uerde di durante n(umer)o 1

Vna stola rossa di Samit n(umer)o 1

Vna stola paonaza di durante n(umer)o 1

Vna stola Bianca di Ferandina n(umer)o 1

Vn Breuiario Latin nouo n(umer)o 1

Vn Vangelistario ilirico uechio n(umer)o 1

Vn Ritual Latin uechio n(umer)o 1

Vn Libro ilirico per la quadages(i)ma n(umer)o 1

Vn libretto il quale si legge le p(ri)me domeniche del mese n(umer)o 1

Vn libro ilirico quale ui e scritto La Vitta di San Siluestro con un libretto piccolo di n(umer)o 1

Vn detto nel quale ui e scritto la Vitta di S(an)ta Lucia con il suo libretto di responsi n(umer)o 1

Vn detto nel quale ui e scritta la Benedicion del Acqua n(umer)o 1

Due libri stampati nelli quali ui e scritta la deuotione deli Angonizanti n(umer)o 1

Vna Messa Ilirica di S(an) Simeone n(umer)o 1

Due dette Latine n(umer)o 2

Sei Libretti stampati con le Litanie entro seruono per le process(io)ni n(umer)o 6

Vn altro libretto pure serue per la deuotione dell'Angonizanti n(umer)o 1

Vi sono due altri libri uenuti da Roma che seruono pure per la deuotione dell'Angonizanti n(umer)o 2

(fol. 134) Robbe le quali s'attrouano entro nella Chiesa

Vn Altar Maggiore con il suo ciborio sopra di intaglio a figure dorato con la sua pala di legno tutta di intaglio con li Santi di Releuo tutta dorata n(umer)o 1

Sotto di detta palla ui e un Santuario di Marmoro il quale di dentro e tutto fodrato di Raso cremese dentro del quale stano le Sacre Reliquie con il suo Christalo auanti et con due

quadri dipinti con istoria di San Siluestro con le sue sfaze attorno di intaglio dorate quali seruono per serar il detto Santuario

Sopra il detto Altare ui e la sua tella incerata con un scalino d'albeo dipinto sopra del quale s'attrouano sei candelieri di otton moderni con doi altri piccoli pur di otton con pedestallo d'intaglio dorato con il crocefisso di sopra con la sua cartella dinanci di intaglio dorata con due cussini uerdi di Brocadel et la tella Verde sopra la touaglia

Sopra detto Altar Magg(io)re ui e un Crocefisso Anticho inanzi ab quale ui e un Angioletto di releuo serue per tenir il Candelotto ui sono due arme d'intaglio dorate una dell'Ill(ustrissi)mo e Reu(erendissi)mo S(igno)re Arciuescouo et l'altra dell'Ecc(ellentissi)mo S(ignor)e G(e)n(era)le

Di piu ui sono due quadri dorati con imagini della B(eata) V(ergine) Antichi sopra detto crocefisso ui e una Bachetta di ferro lunga con li suoi anelettii di ferro di sopra serue per tacar la tella quando si copre il Crocefisso sopra il Ciborio ui e una armetta d'intaglio dorata con l'inpronto del q(uonda)m s(ignor)e Fran(ces)co Panighetto

Auanti il detto Altar Magg(io)re ui sono attaccate tre lampade di otton forate una granda, et due piu piccole con le sue Cattene di otton oue stano attaccate le dette lanpade

(fol. 135) Alla mano destra ui e l'altare del Santiss(i)mo Crocefisso di rileuo sopra la testa del quale si attroua una Coronella piccola d'argiento

Sopra il detto Altare ui e un arca con un Christo morto dentro con li suoi christali inanci et tindinelle di Cendal Latesine

Vi sono Candelieri quatro di otton con la sua cartella delli secretti con Sfaza dorata et la cartella del in principio con sfaza nera con la sua tella Verde che copre la touaglia et la Lanpada inanci detto Altar di otton traforata et la sua Canpanella arente detto Altare et il suo Letuario

Nel istesso lato ui e l'altar di tutti li Santi sopra il quale e situata la statura di San Antonio di Padua con il suo Pedestalo dorato et con un scalino di sotto d'albeo depento con la sua portella di mezo con chiaue, e seradura per reponer il Santiss(i)mo quando si epone

Nel detto Altare ui sono due Angioli di rileuo dorati uno per banda et anco quatro candelieri di otton con la Croce pure di otton Vna cartella dinanci di secrete con sfaza di perer negra con la taolela del Inprincipio et Lauabo con sfaze pur di perer negre con la sua tella Verde che copre la touaglia et la sua Campanella uicino al detto Altare et il suo Leturino

Sono due taolete negre una per parte del detto Altare per tacargli sopra li uolti

(fol. 136) Nel istesso lato pure ui e l'Altar di San Gio(uanni) Batt(ist)a sopra il quale e stabilita la statua di San Antonio Abb(at)e

Sono due Candelieri di otton et anco la Croce di otton la cartella delli secretti con sfaza attorno di stuco dorata et inargentata con la Cartella del Inprincipio et il Leturino la coperta di tella Verde per coprir la touaglia et inanci ui e la lanpada d'otton traforata e la pradella del detto Altare di legno

Nel istesso lato e un Confessionario grande diuiso in tre apartam(en)ti con le sue figure del Crocefisso attorno il quale ui sono le colonete fatte d'albeo per far star lontana la gente mentre si confessa

Nel istesso lato sotto l'organo ui e un quadro della B(eata) V(ergine) et del Banbino sono due coronelle d'arg(ien)to inanzi la quale ui sta un lanpadino di otton piccolo et sotto il quadro ui e un bancheto dipinto

(fol. 137) Alli mano sinistra e l'Altare di S(an)ta Lucia sopra la testa della quale ui e una corona d'argiento la quale non sta di continuo ui e la Croce di legnio con il Crocefisso et anco la cartella delli secreti con la sfaza attorno dorata et la taolela del Inprincipio e la tela uerde per coprir la touaglia con la sua lanpada inanci di otton schietta

Vicino al detto Altare sta atacata una cartella nera per attacarli sopra li uoti

Nella detta Capella si ritroua una Croce con la sua asta negra et li ceroforai negri compagni per sepelir li morti

Vicino al pozo ui e un Confessionario portatile con il suo banchetto da inginocchiarsi

Nel istesso lato ui e l'Altar della B(eata) V(ergine) sopra del quale e stabilito il Tabernacolo et questo tabernacolo e di intaglio tutto dipinto et dorato sopra del quale ui e un pauioncino di ferandina a fiori Rossi e Bianchi sopra il Capo della B(eata) V(ergine) ui e una Corona grande d'Arg(ien)to et una piccola sopra il Capo del Banbino

Sopra detto Altare ui sono quatro candelieri d'otton et la Croce pure d'otton ui e la cartella delli secreti con sfaze dipinte et anco la cartella del Inprincipio pur con sfaze dipinte ui e la tela uerde che copre la touaglia et una Campanella attaccata al detto Altare inanci ui e la Lanpada d'otton schietta sotto e una pradella con due scalini di legn(i)o

(fol. 138) Nel detto lato e un Altaretto con croce di rileuo serue per le processioni sopra il Capo della quale si attoua una Corona d'argiento sotto alla detta e una carta dipinta a fiori et di sopra e il suo Baldachino pure di detta robba sopra detto Altaretto ui e un quadro dipinto con l'imagini di n(ost)ro S(ignor)e che porta la Croce inanci ui e un antipendio di Coridoro sopra la touaglia e la tela uerde et dalli lati s'atrouano quatro Aste d'intaglio dorate seruono per le processioni inanci ui e il suo Lanpadino d'otton schietto

Nel detto lato s'atroua l'altar di San Fabian e Sebastian sopra del quale ui sono due Candelieri di otton et anco il suo Crocefisso di legno con il suo pedestallo ui e la cartella delle secrete con le sue sfaze d'intaglio dorata et la cartella del Inprincipio sopra la touaglia sta una tela uerde che copre la detta sotto ui e la sua pradella d'albeo et ui e la Lanpada d'otton traforata

Nel detto Lato s'atroua una Croce grande di ... negra con quatro ferati sopra di quali e dipinta la passione di N(ost)ro S(ignor)e seruono per la Settimana Santa et altre processioni lugubri

Nel detto lato soto l'organo ui e l'altar di San Martino senza mensa solo con un banchetto sotto dipinto con il suo Lanpadino dinanzi d'otton traforato

Nella detta Chiesa ui e un Organo con le sue portelle dipinte tutto d'intaglio dorato con la sua tribuna et e dipinta di registri sette et de n(umer)o di Cane 315

(fol. 139) Nel mezo di detta Chiesa s'atroua una Chiocha di ferro con la sua corda dipinta tutta di rosso

Vi e il Suffitto della Chiesa tutto riquadrato et stazato et tutto dipinto a fiorami turchini e bianchi

Attorno a detta Chiesa s'atroua una Cornice d'albeo di rileuo tutta dipinta a fiorami turchini e bianchi sotto la quale sono n(umer)o 18 Teleri sopra li quali sono dipinti gli Angioli che coprono li uolti

Sotto al sufitto s'atroua un'altra Cornice attorno tutta la Chiesa di tella dipinta pur a fiorami turchini e bianchi

Vi sono quatro meze lune con li suoi uetri et altri balconi con li suoi uetri et ferada et una meza luna sopra la porta piccola con li suoi uetri et ferada

Sopra tutti li altari s'atrouano li suoi suffitti dipinti et sfaza et anco li leturini p(er) il Messale

Vi e un Choro di Larese tutto soazato con due statue sopra li cantoni una della B(eata) V(ergine) et l'altra di San Siluestro

S'atroua un Pulpito al lato destro per cantar l'epistola et l'euangelio et una cartella d'intaglio che due Chorus

Tapedi Vecchi li quali stano di continuo fori n(umer)o quatordecim tra li quali ui e un grandio n(umer)o 14

Vn triangolo d'albeo tre scalini pure d'albeo due Banchetti piccoli da inginocchiarsi in Choro senza Apoggio

Due Scalini Vecchi d'Albeo

(fol. 140) Vn Rastello da serar la Chiesa sotto l'organo dipinto con il suo Cadenazo et Seradura

Due Banche grande di Larese in Choro tutte lauorate da inginocchiarsi

Banchi della Chiesa noue n(umer)o 9

Due cartelle attaccate alle Colone con indulgenze di San Antonio n(umer)o 2

Vna Bola d'indulgenza per li Agonizanti tutta dorata n(umer)o 1

Vn sechio di rame sta nel Banchetto uicin S(an)ta Lucia n(umer)o 1

Vn Caeletto d'albeo con la sua tella e Croce n(umer)o 1

Quatro piedestali di pietra con li suoi feri per meterui le aste dentro et un grandio per la Croce n(umer)o 4

Vn Caualetto d'albeo per meter sopra la sepulture n(umer)o 1

Vna piletta da oglio n(umer)o 1

Due aste dorate per la Bandiera n(umer)o 2

Vna Cassella p(er) la limosina della Chiesa soto le Campane n(umer)o 1

Cinque pille da acqua Santa tra le quali ui e una granda n(umer)o 5

Vna pillla serue per il Sacratio n(umer)o 1

Nella Sala grande s'atroua

Due armari grandi d'albeo in uno ui e un Baldachino tutto d'intaglio dorato qual si porta nelle processioni di San Marcho e S(an)ta Intrada

Nel altro Vi sono due Teleri fodrati di Tella Bianca per li faldistorij et un Balcon di tella nouo

- Vna Cassa di noghera con la sua Chiaue n(umer)o 1
Vn armeretto in Muro con la sua Chiaue n(umer)o 1
Vna Taola quadra d'albeo con li suoi Caualetti n(umer)o 1
(fol. 141) Vna Tauola Longa d'albeo con li suoi Caualetti n(umer)o 1
Due Banche Longhe d'albeo da Sentarsi n(umer)o 2
Vn Talaro con quatro aste dipinte rosse seruono per l'onbrella cioue p(er) la Settimana Santa n(umer)o 1
Vn Tapedo Vechio straciato n(umer)o 1
Due Bancchetti uno senza Chiaue et l'altro con la Chiaue doue stano li bossolo n(umer)o 2
Vna Scala per andar nel campanil n(umer)o 1
Vn piedestal d'intaglio dorato anticho per la Croce n(umer)o 1
Vna Campanella n(umer)o 1
Tre folli per l'organo n(umer)o 3
Vna Cassa per il Sepolcro n(umer)o 1
Vn Caualetto p(er) montar doue si ua alla Colonba n(umer)o 1
Vna Scalinada tonda per l'espositione n(umer)o 1
Vn Osso d'un animalle n(umer)o 1
Vn Teler di fero con la sua ramata di rame n(umer)o 1
Vn Fogon d'albeo per far fogo n(umer)o 1
Vna Scala longa d'albeo n(umer)o 1
Vna detta d'albeo piu curta n(umer)o 1
Quatro lame due longhe et due piu curte n(umer)o 4
Nel Campanile ui sono due Canpane di Bronzo onestamente grande n(umer)o 2
Due piramide d'albeo in detta Salla n(umer)o 2
Vn Banchetto dipinto n(umer)o 1
Vn Baldachin con tre scalini dipinto serue p(er) l'espositione n(umer)o 1
Vna Tauola quadra piccola con li suoi Caualetti n(umer)o 1
(fol. 142) Vn poziol con colonate di pietra atorno con li suoi scuri d'albeo con il cadenaza e seradura con chiaue n(umer)o 1
Due altri Balconi con li scuri d'albeo et cadenazi con li teleri di Vetro n(umer)o 2

Robbe che s'attroua nel magazen sotto la Salla

- Vna pilla granda da ogli soterata n(umer)o 1
Vna detta non soterata n(umer)o 1
Diuersi Tochi di Tauole d'albeo et anco diuerse di l'arese

Robbe che s'atrouano nella Saletta

- Vna pilla da oglio non troppo granda n(umer)o 1

Vna detta piccola n(umer)o 1
 Vna Cassa per li Aniuersarij et li suoi Caualetti n(umer)o 1
 Sei Candelieri di fero n(umer)o 6
 Due Taole da Morto n(umer)o 2
 Vna Taola che serue per accomodar l'altar in Strada n(umer)o 1
 Due pradelle Vechie n(umer)o 2
 Diuersi Rodol p(er) coprir le Sepulture
 Vna gratarola di Ferro n(umer)o 1
 Vna Cadena grande da foco n(umer)o 1
 Due Candelieri di fero storti seruono per il pulpito n(umer)o 2
 Vn Balcon con la sua ferata n(umer)o 1
 Vn Broncin per Cutinar n(umer)o 1
 Vn pal di fero n(umer)o 1
 Dodeci Candilieri di sasso con li suoi feri n(umer)o 12

(fol. 143) Dietro l'altar Mag(io)re

Vi e un armario doue stano le Cere nel quale s'attrouano le sotos(crit)te robbe
 Dodeci gotti d'otton per li candeloti grandi et dodeci piu piccoli n(umer)o 24
 Vna Croce di legno con il suo pomolo di rame n(umer)o 1
 Vna Cassella d'albeo senza coperchio et diuerse scatole n(umer)o 1
 Quatro lame di lata per li torzi n(umer)o 4
 Vn fero da scalete tondo n(umer)o 1
 Vna manar da Boter n(umer)o 1
 Diuersi altri Feramenti

1695 Fu fatto Tre Camisi di Tella Chiara del paese coli suoi merli e fornim(en)ti senza niuna spesa della Scolla Val n(umer)o 3

Item fu fatto tre Toneghe di Bechena del paese fornite senza spesa della Scola n(umer)o 3

1703 Vna pianeta nioua di ferandina bianca fodrata con tella Verde con sua stola e manipolo n(umer)o 1

Prilog 3. Popis grobnica u crkvi sv. Silvestra koncem 17. stoljeća

Izvor: HR-DAZD-335, Bratovštine u Dalmaciji, *Bratovština sv. Silvestra*, br. 179, sv. 6, fol. 157-170

(fol. 157) Inuentario di tutte le sepulture che sono nella Chiesa di San Siluestro cono tutti li numeri a Cad(au)na et quelle che sono disposte a cadauna intagliate il suo nome di chi sono

Prima

N(umer)o 1 Sepoltura in Mezo il choro della med(esi)ma per li fratelli di S(igno)ri 25
gouernatori di San Siluestro la quale e murata

N(umer)o 2 Sepoltura del s(igno)r Zuane Crechich la qual e murata da bora della sud(et)ta

N(umer)o 3 Il S(igno)r Zuane Lorini abbitante a Sale et a Casa anco a Zara a la sua sepoltura da garbin di quella di S(igno)ri 25

N(umer)o 4 Li Heredi q(uonda)m Andrea Draseuich a la sua sepoltura fori del Scalin del Choro a man Zancha del med(esi)mo et e murata con spesa della Chiesa nella quale non si sepelisse niuno ma le filiole le officiano nel giorno di morti

N(umer)o 5 Li Heredi di m(ist)ro Simon Harlas a la sua sepoltura murata con spesa del med(esi)mo q(uonda)m Harlas la qual e attaccata alla soprad(et)ta Draseuich

(fol. 158) N(umer)o 6 Li Heredi del q(uonda)m Cappo Piero da Castel Nouo li quali sono il R(eueren)do don Gerolimo de Capis et suo Fratt(el)o Cappo Zuane anno la sua sepoltura murata dal q(uonda)m don Gerolimo sud(et)to a sue spese da piedi di quella del Draseuich

N(umer)o 7 Madona Dorotea r(eli)ta in (secon)do Voto del q(uonda)m Ten(en)te Fran(ces)co Bonatti da Bergamo a la sua sepoltura da garbin della sud(et)ta de Capis nella qual si sepelisse anco Lucia r(eli)ta del q(uonda)m m(ist)ro Gerolimo Canza calegher la qual è murata con spesa della Chiesa pener neza della sud(et)ta Dorotea

N(umer)o 8 Sepoltura delli Heredi del q(uonda)m Smoglian il qual e suo herede D(on) Giadre Smoglian mansionario del Domo et Gierca Smoglianca figliola del sud(et)to ma non si sepelisse alcuno

N(umer)o 9 Li Heredi q(uonda)m m(ist)ro Stefano Persuto sono sui Nepoti Zorzzi e Zuane Florio il qual Zorzi lauora di fauro per li Scogli a la sua sepoltura tacata

N(umer)o 10 Li Heredi del q(uonda)m Anton Merzich e Gierca sua moglie a la sua sepoltura

N(umer)o 11 Vrsa q(uonda)m Giac(o)mo Tolich a doi figliole e una cugnata Cate de Sime Giacofcich d(et)to Vadancich Borghesan a la sua sepoltura

(fol. 159) N(umer)o 12 Li Heredi di Bare Marelich Borgesan a doi filioli Simon e Antonio anno la sua sepoltura

N(umer)o 13 Sepoltura per assegnar a chi la uolesse fu assegnata a Gregorio Rebaz Borghesan

N(umer)o 14 Il S(igno)r Giac(o)mo Boni Recordi a la sua sepoltura murata col suo portello fata dalla Chiesa con spesa del med(esi)mo in parte

N(umer)o 15 Sepoltura murata della Chiesa nella qual si sepelisse a piacimento a il suo portelle et e tacata al Boni Recordi

N(umer)o 16 Sepoltura di assegnar a chi la uora

N(umer)o 17

N(umer)o 18 Li Heredi del q(uonda)m m(ist)ro Mattio Raglieuich a una figliola al pres(en)te moglie di Zuane Ricardi e la sud(et)ta a nome Dume si Chiama Bruncha

N(umer)o 19 Sepoltura di Lucia fu serua del s(igno)r Zuane Crechich a la sua sepoltura tacata a quella della Bruncha

(fol. 160) N(umer)o 20 Michael Couazich Borgesan a la sua sepoltura sotto al pergolo doue si canta la pistola et il Vangelo non se ui sepelisse alcuno ma la officiano il g(ior)no di morti

N(umer)o 21 Li Heredi del q(uonda)m m(ist)ro Gierolimo Bricio fu sartor rimase Giuanizza r(eli)ta q(uonda)m Zuane Fercotta filiola del sud(et)to Bricio et al pres(en)te ui sono Mattio e I.... Cattarina figliole della sud(et)ta Giuaniza anno la sua sepoltura da garbin della sud(et)ta

N(umer)o 22 Sepoltura del q(uonda)m Cappo Andrea Martinich e sepoltura murata nella qual non ui e heredi ne li sepelisse alcuno e officiata di una Messa al mese dalla Scola di San Rocho come anco la nostra Scolla fa l'obbligo di una Messa al mese per il q(uonda)m Capo Andrea sud(et)to

N(umer)o 23 Cappo Zuane Formaieuich a la sua sepoltura murata nella qual ui e sepolto sua moglie fu filiola del q(uonda)m pad(ron) Niccolò de Zuane da Corzolla d(et)to Sfrisado e da garbin della sud(et)ta q(uonda)m Martinich

N(umer)o 24

N(umer)o 25

(fol. 161) N(umer)o 26 Li Heredi del q(uonda)m Giacomo Giadrulouich Calafao a suo fig(li)o Zuane Calafao e sua Madre Isabetta a la sua sepoltura app(re)so la pillà del Aqua Santa alle porte piccole della Chiesa nella qual non si sepelisse niuno

N(umer)o 27 S(igno)r Mattio Siuiglia a una sepoltura di raggion della sua prima moglie cola qual li e restato un figlio a nome Zuane

N(umer)o 28

N(umer)o 29

N(umer)o 30 Sepoltura con Vna Morte et un breue descritto in Latin con Milesimo M.CCCCLXXXIII con piancha bela

N(umer)o 31 Sepoltura delli heredi q(uonda)m Zuane Colan e sua moglie a nome Franicha figlioli Pere sopranoime Lipi et altre due sue Sorelle pescadori

(fol. 162) N(umer)o 32 Sepoltura da dar Via

N(umer)o 33 Sepoltura del q(uonda)m m(ist)ro Simon de Rado Mariner a una beliss(i)ma piancha con un breue scritto il suo nome con un ancora con due litt(er)e S. R. de la qual piancha disse la s(igno)ra Ellena moglie de s(igno)r Magg(io)re Dimo Vlastò esser lei herede mai la officiano ne alcun si e mai sepolto in quella

N(umer)o 34 Sepoltura per trauerso di sotto alle sud(et)te doi fu della q(uonda)m s(igno)ra Laura Bulgarei sorella del q(uonda)m D(on) Bastian Bulgarei fu moglie in 0/4 Voto del s(igno)r Ten(en)te Fran(ces)co Lonigho da Vicenza la qual piancha della d(et)ta sepoltura fu leuata e posta sopra la sepoltura di fratelli de 25 con iscricion in latin della Casa di chi era con Vna beliss(i)ma Arma la qual a suo tempo si dourà portarla a suo loco mentre si preuedera di una piancha prop(ri)a p(er) sepoltura di d(et)ti fratelli la qual piancha che fu della med(esi)ma con la pericion di S(igno)ri 25 era in doi pezzi che non si poteua aprir e fu posta p(er) pradella del Altar di ogni Santi come al pres(en)te si uede la qual Laura lassio ducatti cento p(er) li quali se li fa Vn Vniuersal li 4 M(ess)e perpetuo e si spende L 12

et lasio anco una sua Caseta tacata al Monasterio di **(fol. 163)** Monazi di San Grisogono la qual casco et fu fato dal P(re)n(ci)pe bastion e la nostra Scolla paga anualm(en)te lire sei e (soldi) 4 alli med(esi)mi Monazi di S(an) Grisogono la qual sepoltura e murata (è cassato il liuello stanto la Conuezione fatta colli Monaci di S(an) Grisogono)

N(umer)o 35 Sepoltura per trauerso drento dal rastello a man zancha e murata et coperta di piu piera la qual fu del q(onda)m Mattio de Mirco per la qual si officia tutti li lunedì e Venerdì con le candelle acese et li Sacerdotti nostri uano dir l'oracion quotidiano per il q(uonda)m Mattio sud(et)to il qual lasio molti tereni che al pres(en)te et da tanti anni in qua non si caua niente

N(umer)o 36 Simon Pticina a la sua sepoltura per trauerso auanti la pradella del altar del Crocifisso et e col suo nome

N(umer)o 37 Mande moglie de Luca a la sua sepoltura in Capella del Christo e pero disse non uolersi sepelir lei nella med(esi)ma la sud(et)ta e morta et fu sepolta al Bon Gaudio in San Simon et non a heredi alcuno

N(umer)o 38 Luce Sarina e Gierca sua Sorella a la sua sepoltura attaccata alla sud(et)ta le quall aueuano la sua sepoltura in Choro per esser state figliole del q(uonda)m Cerbarcih da Nona et se gli diede le pres(en)te

(fol. 164) N(umer)o 39 Zuane Viducich borghesan a la sua sepoltura murata dalla Chiesa e data al sud(et)ti in loco della sua che aueua dentro dalla porta Maistra sotto la pilella dal Acqua Santa con una bella pietra in treglia et se li a dato la pres(en)te in cambio

N(umer)o 40 Sime Schibor e Pere Telletina anno la sua sepoltura app(ress)o

N(umer)o 41

N(umer)o 42

N(umer)o 43 Gruba r(eli)ta q(uonda)m Mattio Simaghin Borghesan a la sua sepoltura

N(umer)o 44

(fol. 165) N(umer)o 45 Li Heredi del q(uonda)m m(ist)ro Marco Dismanich d(et)to Papalo a la sua sepoltura co suo portello auanti l'altar di ogni Santi

N(umer)o 46 Vna sepoltura murata della Chiesa auanti li Scalini della porta piccola della nostra Chiesa nella qual si sepelisse li poueri che uogliono esser sepulti in Chiesa

N(umer)o 47 Vn altra sepoltura murata attaccata alla sud(et)ta nella qual si sepelisse li poueri che uogliono esser sepolti in Chiesa pur col suo portello

N(umer)o 48 Gierca moglie di Vucho Budanouich Borghesan a la sua sepoltura

N(umer)o 49 Anne e Mare Sorelle Segnane si Chiamano an(ch)e da Scutari anno un filiolo Sacerdote in San Domenico et non ano altri heredi morte queste fornito la sua desendenza

N(umer)o 50 Sepoltura

(fol. 166) N(umer)o 51 Sepoltura da dar Via

N(umer)o 52 Sepoltura de Filippo Raunich Borghesan

N(umer)o 53 Vucho Illijn d(et)to Vecerallo Borgesan a la sua sepoltura

N(umer)o 54 Sepoltura

N(umer)o 55 Sepoltura

N(umer)o 56 Sepoltura di Stosia Stanissina in fondi della Chiesa in parte sotto al rastelo del Confessionario

Vna sepoltura murata col suo portello della Chiesa e sotto al banco tacato al muro app(ress) o le collonette del rastel del Confessionario nel portello ui e un anello di fero grando nel qual si sepelisse li poueri che uogliono esser sepolti in Chiesa

(fol. 167) N(umer)o 57 Mande Nincha Vechia aueua la sua sepoltura in Coro sotto al Letura et al pres(en)te se gli a assegnato la pres(en)te auanti Santa Lucia app(ress)o

N(umer)o 58 Giadre Couacich Borghesan a la sua sepoltura app(ress)o

N(umer)o 59 Vucho Faich Borghesan a la sua sepoltura app(ress)o a doi figlioli Sime e Antonio

N(umer)o 60 Sepoltura

N(umer)o 61 Antizza r(eli)ta q(uonda)m Bastian Nassi a la sua sepoltura murata auanti l'altar della B(eata) V(ergine)

N(umer)o 62 Sepoltura murata col suo portello attaccata alla sud(et)ta e quali soto pradella del Altar della B(eata) V(ergine) la qual e della Chiesa a p(er) sepelirsi chi uole

(fol. 168) N(umer)o 63 Sepoltura

N(umer)o 64 Sepoltura

N(umer)o 65

N(umer)o 66 Sepoltura del Cap(ita)n Niccolò Rafaelouich apresso

N(umer)o 67 Sepoltura

N(umer)o 68 M(ist)ro Fran(ces)co Micheglia sartor a la sua sepoltura auanti l'altar di San Fabian e Sebastian

(fol. 169) N(umer)o 69 Gierolima Gergezza di Zuane e Simon sui filioli anno la sua sepoltura in doi pezzi app(ress)o

N(umer)o 70 Piero Goich a la sua sepoltura di raggion di sua moglie Gierca Calebichia auanti le porte della Salla

N(umer)o 71 Sepoltura

N(umer)o 72 Sepoltura

N(umer)o 73 Giele Pechichia a la sua sepoltura sotto al Volto per and(a)r in Sala

N(umer)o 74 Anton Medich Borghesan a la sua sepoltura

(fol. 170) N(umer)o 75 Sepoltura

SUMMARY

INVENTORY OF ST SYLVESTER CHURCH IN ZADAR AT THE END OF THE 17TH CENTURY

Author of the article analyzes transcription of the inventory of the church of St Sylvester in Zadar that was written in 1694. This inventory at some point was combined with a list of silverware that was composed earlier in 1690. Church of St Sylvester was seat of the confraternity of the same name. This confraternity had its roots in the thirteenth century, and basically this is the first documented confraternity of flagellants on the Eastern Adriatic coast. Transcription of the inventory in the church of St Sylvester reveals inner space of the confraternity's headquarters. Inventory includes a detailed description of liturgical furnishings, equipment and attire that indicates luxury of inner ecclesiastical decorations in Zadar. Moreover, the scrivener, next to the list of the objects, added description for what purposes were these objects used in the liturgy. Thus, this transcription can be used as source for investigation of religious life and liturgical practice in Zadar at the end of the seventeenth century. Furthermore, this inventory contains a list of all the tombs that were situated in the church, which helps researchers in better understanding burial ceremonies and praxis in the investigated period. Finally, since the confraternity of St Sylvester functioned also as a charitable institution, authors have tried to relate this inventory with confraternity's social function and its humane character within Zadar community in the seventeenth century.

KEY WORDS: *confraternity of St Sylvester, church of St Sylvester, church of St Thomas, Zadar, the seventeenth century*